

Natura 2000 Fenntartási Terv

*HUBF20055 Remetekert
különleges természetmegőrzési terület*

Celldömölk, 2020.

Radiola Kutató és Tanácsadó Bt.

Felelős tervező

Dr. Mesterházy Attila

Vezető szakértők

Dr. Mesterházy Attila (környezetgazdálkodási agrármérnök, botanikus)

Közreműködő szakértők

Biró Éva (természetvédelmi mérnök, botanikus)

Nagy Dániel (környezetkutató)

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

TARTALOMJEGYZÉK

I.	NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERV	5
1.	A TERÜLET AZONOSÍTÓ ADATAI	6
1.1.	NÉV	6
1.2.	AZONOSÍTÓ KÓD	6
1.3.	KITERJEDÉS	6
1.4.	A KIJELOLÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FAJOK ÉS/VAGY ÉLŐHELYEK	6
1.4.1.	A terület jelölő élőhelyei	6
1.4.2.	A terület jelölő fajai	6
1.5.	ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	7
1.6.	EGYÉB VÉDETTSÉGI KATEGÓRIÁK	7
1.7.	TERVEZÉSI ÉS EGYÉB ELŐÍRÁSOK	7
2.	VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK	9
3.	KEZELÉSI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	12
3.1.	TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉS, A TERÜLET RENDELTETÉSE	12
3.2.	KEZELÉSI JAVASLATOK	13
3.2.1.	Élőhelyek kezelése	14
3.2.1.1.	Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok	14
3.2.1.2.	Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok	15
3.2.1.2.1.	Erdőgazdálkodás	15
3.2.1.2.2.	Vadgazdálkodás	37
3.2.1.2.3.	Vízgazdálkodás	37
3.2.2.	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	38
3.2.3.	Fajvédelmi intézkedések	39
3.2.4.	Kutatás, monitorozás	39
3.2.5.	Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések összegzése (térkép)	40
3.2.5.1.	A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe	40
3.2.5.2.	A tervezési terület kezelési egységei 1.	41
3.2.5.3.	A tervezési terület kezelési egységei 2.	42
3.2.6.	A tervezési terület helyrajzi számait érintő kezelési egységek	43
3.2.7.	A tervezési terület erdőrészeit érintő kezelési egységek	43
3.3.	A KEZELÉSI JAVASLATOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK LEHETSÉGES ESZKÖZEI A JOGI HÁTTÉR ÉS A TULAJDONVISZONYOK FÜGGVÉNYÉBEN	49
3.3.1.	Agrártámogatások	49
3.3.1.1.	Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	49
3.3.1.2.	Javasolt agrártámogatási rendszer	61
3.3.2.	Pályázati források	61
3.3.3.	Egyéb	61

3.4.	A TERV EGYEZTETÉSI FOLYAMATÁNAK DOKUMENTÁCIÓJA	62
II.	A NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERV KÉSZÍTÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ..	65
1.	A TERVEZÉSI TERÜLET ALAPÁLLAPOT JELLEMZÉSE	66
1.1	KÖRNYEZETI ADOTTSÁGOK	66
1.1.1.	Éghajlati adottságok	66
1.1.2.	Vízrajzi adottságok	66
1.1.3.	Talajtani adottságok	67
1.2.	TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK	67
1.2.1	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	69
1.2.2	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	75
1.2.3	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	75
1.2.3.2	Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok	78
1.2.4	A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	82
1.3	TERÜLETHASZNÁLAT	84
1.3.1	Művelési ág szerinti megoszlás	84
1.3.2	Tulajdoni viszonyok	84
1.3.3	Területhasználat és kezelés	85
1.3.3.1	Mezőgazdaság	85
1.3.3.2	Erdészet	85
1.3.3.3	Vadgazdálkodás, halászat, horgászat	90
1.3.3.4	Vízgazdálkodás	92
1.3.3.5	Turizmus	92
1.3.3.6	Ipar	92
1.3.3.7	Infrastruktúra	92
1.3.3.8	Egyéb	92
2	FELHASZNÁLT IRODALOM	94
3	TÉRKÉPEK	95
3.1	A REMETEKERT KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET ÁTTEKINTŐ TÉRKÉPE	95
3.2	A REMETEKERT KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET A MŰVELÉSI ÁGAK MEGOSZLÁSA SZERINT	96
3.3	A REMETEKERT KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET ÉLŐHELYTÉRKÉPE	97
3.3.1	A tervezési terület élőhelytérképe 1.	97
3.3.2.	A tervezési terület élőhelytérképe 2.	98
4.	MELLÉKLETEK	99

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Remetekert különleges természetmegőrzési terület
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBF20055
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	971,81 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. A terület jelölő élőhelyei

- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnionincanae, Salicionalbae)
- 91K0 Illír bükkösök
- 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek

* kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

1.4.2. A terület jelölő fajai

A terület adatlapján szereplő jelölő fajok:

- nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*)
- szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- gyászscincér (*Morimus funereus*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Zala megye:

1. táblázat: érintett települések

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Nagykapornak	Zala megye	849,91	87,4	34,82
Nemesrádó	Zala megye	42,70	4,3	3,04
Szentpéterúr	Zala megye	2,37	0,2	0,14
Tilaj	Zala megye	77,03	7,92	9,39
Összesen:		972,01	100	47,45

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

- A tervezési terület nem tartozik sem országos jelentőségű, sem helyi jelentőségű védett természeti területhez, és nem képezi részét nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó területnek sem.
- A tervezési területen ex lege védett terület nem található.
- Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján a tervezési terület teljes terjedelmében az országos ökológiai hálózat magterület övezetéhez tartozik.
- A Nagykapornak 20 A, G, H, 21 A, B, C, 24 A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, illetve 25 A, B, C, D, E, F, G, NY, RA, ÚT, VF erdőrészek erdőrezervátumként nyilvántartottak, de határozatban nincsenek még kihirdetve.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Településrendezési eszközök

- Nagykapornak község Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2017. (II. 17.) Önkormányzati rendelete Helyi Építési Szabályzatáról szóló 2/2009. (II. 05.) önkormányzati rendelete módosításáról

- Szentpéterúr község Képviselő Testületének 9/2006. (X.01.) számú rendelete Szentpéterúr község Szabályozási Tervének jóváhagyásáról, valamint Helyi Építési Szabályzatáról
- Tilaj község Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2017. (II. 16.) Önkormányzati rendelete Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 12/2007. (XI. 29.) önkormányzati rendelete módosításáról

Körzeti erdőtervek

- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve – ügy száma: ZAG/030//1-98/2018 (Érvényes: 2018.01.01. – 2027.12.31)
Zalakomári Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve – ügy száma: ZAG/01/67/2013. (Érvényes: 2013. január. 1. - 2022. december 31.)

Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

- A terület a 12/2018. (VII. 3.) AM rendelet alapján az 506. számú Zala-kisbalatoni vadgazdálkodási tájegységbe tartozik.
- A tervezési területen vadászterülettel rendelkező Zalavölgyi Vadásztársaság (8782 Ligetfalva, Kossuth u. 11.) 20-202050-506. kódszámú vadászterületének vadgazdálkodási üzemtervét a 2017.03.01.-2037.02.28. közötti időszakra a ZAH/020/1000-3/2016 határozattal hagyták jóvá.

Halgazdálkodási terv és horgászrend

- A területen horgászvíz nem található.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

- A Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása, Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv, Zalacsányi patak önálló víztest, Balaton részvízgyűjtő, 4-1 Zala alegység, közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2010. április
- <http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztető tényezők

2. táblázat: a tervezési területen jellemző veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	L	5	A területen folytatott erdőátalakítás a 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnionincanae</i> , <i>Salicionalbae</i>), a 91K0 Illír bükkösök és a 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek állapotát jelentős mértékben veszélyezteti. Az őshonos fafajokból (kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy) létesített monokultúrákban megszűnik a jelölő élőhely, az állományok többsége egykorú, ritkák az idős faegyedek.
				A táplálkozásra, szaporodásra alkalmas élőhelyek szűkössége veszélyezteti a szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), a nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), a nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) és a nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>) állományait.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	L	5	Az idegenhonos vagy nem termőhelyhonos fafajok állományai (akácok, erdei- és lucfenyvesek, vörös tölgyesek) az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0, 91L0) közösségi jelentőségű élőhelyek potenciális termőhelyeit foglalják el. További probléma az akácokból kiinduló növényi invázió, mely az állományokkal szomszédos élőhelyeket degradációval, gyomosodással veszélyezteti, akár teljesen át is alakítja.
				Az idegenhonos faállományokban az őshonos fafajokat fogyasztó közösségi jelentőségű rovarfajok: nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) nem tudnak fennmaradni.

B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	H	55	A nagy vágásterületekkel operáló erdőgazdálkodás, az elegyfák eltávolítása, az erélyes alsó szintű gyérítések alkalmazása erősen veszélyezteti az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0, 91L0) állapotát. A vágásterületen történő anyagmozgatás a talajlakó gyászcincér (<i>Morimus funereus</i>) veszélyeztetésével jár.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	H	55	A holtfák eltávolítása veszélyezteti a szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), a nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) állományait, a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>) szaporodó és pihenő helyeit.
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	H	55	Az idős fák eltávolítása veszélyezteti a szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), a nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) állományait, a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>) szaporodó és pihenő helyeit.
B09	Tarvágás	H	55	A tarvágás különösen domboldalokban növeli az eróziót. A nagy kiterjedésű nyílt területeken özönnövények, gyomok jelennek meg, így az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0, 91L0) természetes fajkészlete csökken, állományaik degradálódnak. Az idős erdők tarvágásos véghasználatára megszűnteti a szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), a nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) és a havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) állományait, a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), nagyfülű denevér <i>Myotis bechsteinii</i>) szaporodó és pihenő helyeit.
B12	Ritkítás (lombkoronaszintben)	H	55	Az erdők ritkítása során történő faanyagmozgatás az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0, 91L0) aljnövényzetének taposását és a gyomosodását okozza. A lombkoronaszint ritkításával az erdő belsejében lévő fényviszonyok megváltoznak, az aljnövényzet átalakul, gyomosodik.

B13	Égetés erdészeti célból	L	5	A vágásterületeken keletkezett faanyag elégetése növeli a veszélyét az akác terjedésének, melynek megjelenése kedvezőtlenül hat az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0, 91L0) fajkészletére és természetességére.
B15	Előregedett erdők csökkentését célzó erdőkezelés	M	15	Az idős erdők csökkenésével a holtfákhoz és az odvas fákhöz kötődő közösségi jelentőségű fajok, a szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), a nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), a nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) és a nagyfülű denevér <i>Myotis bechsteinii</i> elvesztik az élőhelyeiket és visszaszorulnak. A Natura 2000 terület denevérállománya gazdag, ez is jelzi, hogy az idősebb erdők még jelentős kiterjedésben vannak itt. Az öreg állományok csökkenő arányának az oka a hozamszabályozás hiánya, illetve alacsony vágásérettségi korok megállapítása (még a Natura 2000 elsődleges rendeltetés miatt megemelt vágáskor is alacsony természetvédelmi szempontból).
B16	Faanyag szállítása	M	55	A vágásterületeken közlekedő nehéz gépjárművek degradálják a termőhelyet, a kocsinyomokban gyomok, idegenhonos növények és, inváziós fajok juthatnak be a természetes erdőkbe, így degradálják az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0, 91L0) közösségi jelentőségű élőhelyeket.
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	L	20	Az erdőfelújítás során használt növényvédő szerek káros hatást fejthetnek ki a talajlakó gyászcsincérre (<i>Morimus funereus</i>), annak pusztulását okozhatják.
B29	Egyéb erdészeti tevékenység, kivéve az agro-erdészethez kapcsolódó tevékenységeket	H	80	Az illír bükkösökre és gyertyános-tölgyesekre (91K0, 91L0) valamint védett és közösségi jelentőségű fajaikra nézve jelentős veszélyforrás az erdőszegélyek kitisztítása, a cserjeszint eltávolítása és a közelítéssel járó talajsebzés, talajtömörítés. Az erdő "kitisztítása" (alsószerű gyérítések) homogén állományszerkezet kialakulását eredményezi, és egyben kizárja az örökerdő üzemmódra való áttérés lehetőségét. Ennek eredményeképpen pedig a felsőszerű gyérítések gyakran gyomok és inváziós

				fajok berobbanását, és nem az újulat megerősödését eredményezik.
G07	Vadászat	H	100	A túltartott vadállomány jelentős mértékben degradálja az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0, 91L0) termőhelyét, aljnövényzetét, túlzottan visszaveti a fiatal faegyedek, cserjék növekedését, akadályozza az erdők felújítását.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	100	A fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) a 91E0*Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnionincanae</i> , <i>Salicionalbae</i>), a 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek élőhelyek és a 91K0 Illír bükkösök átalakulásával fenyeget. Legalább áttételesen valamennyi jelölő értékre negatív hatással van élőhelyeik beszűkülésre, leromlása útján. Különösen vágásterületeken szaporodhat el a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) és az amerikai karmazsinbogyó (<i>Phytolacca americana</i>), utóbbi gyakran a felnövekvő erdőben is sokáig fennmarad.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Elsődleges cél a 91E0*Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*) kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő élőhelytípus, valamint a 91K0 Illír bükkösök, 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek, jelölő élőhelytípusok állapotának megőrzése és javítása. Ennek érdekében célkitűzésként fogalmazható meg (erdőrészlet léptékre is értelmezve) a változatos fajösszetételű és korosztályszerkezetű, idős, odvas fákat és vastag, álló és fekvő holtfát is nagyobb mennyiségben tartalmazó, folyamatos erdőborítást biztosító állományok kialakítása és fenntartása, a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és más idegenhonos özönnövények terjedésének megakadályozása, a jellegtelen keményfás és puhafás faállományok állapotának javítása.

Ezen célkitűzések megvalósulása a záloga a szarvasbogar (*Lucanus cervus*), a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), gyászscincér (*Morimus funereus*) jelölő fajok, valamint a jelölőnek javasolt skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nyugati

piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*) és számos további faj megőrzésének.

Hosszabb távon fontos célkitűzés továbbá a fenti jelölő élőhelytípusok termőhelyét elfoglaló, sok esetben azokat veszélyeztető akácos, fenyves és más idegenhonos faállományok honos fafajokból álló, kedvező természetvédelmi állapotú erdökké való átalakítása.

3.2. Kezelési javaslatok

A tervezési terület természeti értékeinek megőrzését szolgáló kezelési elveket és javaslatokat általánosságban, és úgynevezett kezelési egységekhez rendelten csoportosítva adjuk meg a következőkben. A kezelési egységek lehatárolása a 2016-ban készült, az Általános Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer 2011-ben kiadott változatán (ÁNÉR 2011) alapuló élőhelytérkép alapján történt. Ennek során az azonos kezelést igénylő élőhelyfoltokat összevontuk, illetve az élőhelyfolton belül különböző kezelést igénylőket leválasztottuk. Arra törekedtünk, hogy a javaslatok megfelelő mértékben specifikusak lehessenek, így az eltérő kezelést igénylő élőhelyeket elkülönítettük. Ugyanakkor azt is szem előtt tartottuk, hogy a kezelési egységek rendszere könnyen áttekinthető legyen és a terület ne legyen indokolatlanul felaprózva. A kezelési javaslatokat a kezelési egységek területén belül előforduló jelölő értékek igényeinek figyelembevételével és a kezelési egység jelenlegi állapotának függvényében határoztuk meg. Az egyes kezelési egységekbe sorolt ÁNÉR élőhelytípusok és közösségi jelentőségű élőhelyek összefoglalását a 3. táblázat mutatja.

Az élőhelyek kezelésére vonatkozó, 3.2.1-es fejezetben elsőként a gazdálkodáshoz szorosan nem kötődő kezelési javaslatokat adjuk meg, majd a gazdálkodáshoz köthető javaslatokat. A gazdálkodáshoz köthető javaslatokat négy alfejezetben tárgyaljuk, annak megfelelően, hogy a javaslatok a mezőgazdálkodásra, az erdőgazdálkodásra, a vadgazdálkodásra vagy a vízgazdálkodásra vonatkoznak. Minden gazdálkodási ágazat esetében egységes kezelési iránymutatást fogalmazunk meg, amelynek tartalma minden kezelési egységre érvényes. A kezelési egységekre vonatkozóan konkrét kezelési javaslatokat is meghatározunk

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § (5) bekezdése alapján „*A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.*”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3. táblázat: A kezelési egységek összefoglaló táblázata

Kezelési egység	Elnevezés	Érintett ÁNÉR élőhelytípusok	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek	Terület (ha)
KE-1	Erdőrezervátum magterülete és mikroélőhelyek	K1a, K2, K5xLY1	91K0, 91L0	34,5
KE-2	Örökerdő	K1a, K5, K2, J5, K5xLY1xJ5	91K0, 91L0, 91E0*	226,35
KE-3	Bükkösök és tölgyesek	K1a, K2, K5, P1, P8	91K0, 91L0	370,06
KE-4	Jellegtelen faállományok	P1, P8, RB, RC, RDb, S3, U11	-	48,34
KE-5	Akácok	S1	-	290,6
KE-6	Fenyőültetvények	S4	-	2,6
KE-7	Remetekert és környéke	P6	-	1,3

* kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

A tervezési területtel érintett térség turisztikai, ipari fejlesztései, településfejlesztési tervezése során kiemelt figyelmet kell fordítani a közösségi jelentőségű élőhelyek megőrzésére. Ennek érdekében tervezési területen a jövőben csak a közösségi jelentőségű élőhelyek fenntartását, állapotuk javítását vagy bemutatását, illetőleg a gyalogos és kerékpáros turizmust, a helyi értékek látogatását (pl. a „Remete”-kert sírhelyei és kápolnája) szolgáló létesítmények elhelyezése javasolt a feltétlenül szükséges mértékben és kiterjedésben. Erre a közmű és úthálózat fejlesztésekor is figyelemmel kell lenni. Kerülni kell minden olyan tervet és beruházást, mely a tervezési területen található vízfolyások szabályozatlan mederszakaszainak állapotát és a tervezési terület vízháztartását kedvezőtlenül befolyásolhatja.

A szakrális, turisztikai célú területrészek, illetve az úthálózat, nyiladékok karbantartására vonatkozóan általános érvényű kezelési javaslat az idegenhonos inváziós fajok terjedésének fékezése. A zöldfelületek rendszeres kaszálása javasolt, az esetleges növénytelepítések során őshonos, a tájban jellemző fajokat célszerű választani. Továbbá fontos az őshonos fafajok idős egyedeinek kímélete, mivel azokhoz számos közösségi jelentőségű és védett állatfaj kötődik. A munkálatok tervezésekor és kivitelezése előtt szakmai állásfoglalás, tanácsadás céljából érdemes felkeresni a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóságot.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

A tervezési területen nem találhatók gyepterületek és szántók. Az egyetlen jellegtelen fajkészletű vadföldet az azt körülvevő állományok alapján a bükkösök és tölgyesek (KE-1) kezelési egységbe soroltuk.

3.2.1.2.2. Erdőgazdálkodás

Az Erdőrezervátum magterülete és mikroélőhelyek (KE-1) kezelési egység a tervezett erdőrezervátum magterületét és néhány kisebb, mikroélőhelyként lehatárolt foltot tartalmaz, melyekben a természeti folyamatok szabad érvényesülésének biztosítása a hosszú távú cél. Az Örökerdő (KE-2) kezelési egységbe néhány olyan értékes, idős, jó fajkészletű, és holt fát is nagyobb mennyiségben tartalmazó erdőállomány került, melyek jelen állapotukban való fenntartása különösen fontos számos jelölő, és további közösségi jelentőségű, illetve védett faj védelme tekintetében. A Bükkösök és tölgyesek (KE-3) kezelési egységbe közepes állapotú, bükk (*Fagus sylvatica*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*) és kocsányos tölgy (*Quercus robur*) uralta közösségi jelentőségű élőhelyek, illetve a vágásos gazdálkodás során ezek helyén létrejött fiatalosok, vágásterületek kerültek. A Jellegtelen faállományok (KE-4) közé fajszegény lombos faállományok tartoznak, melyek célzott beavatkozásokkal elegyes, többkorú lomberdőkkel alakítandók. Akácok (KE-5) néven szerepelnek a túlnyomórészt fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) alkotta faállományok, melyek esetében a vegyszeres kezelést követő teljes fajokcsere útján képzelhető csak el az érintett területek állapotának javulása. Egy erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) állomány alkotja a Fenyőültetvények (KE-6) elnevezésű kezelési egységet, ahol fajokcsere útján a termőhelynek megfelelő honos fajok alkotta erdő kialakítása javasolt. KE-7 Remetekert és környéke kezelési egység az erdei kegyhely, kápolna és sírkert területét foglalja magába, ahol a számos fafaj védelmet érdemlő idős egyedei is megtalálhatók.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Erdőrezervátum magterülete és mikroélőhelyek

A kijelölt erdőrezervátum magterülete, és három mikroélőhely folt. Összesített kiterjedésük: 34,5 ha

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- K5 Bükkösök

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91 K0Illír bükkösök
- 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), gyászcsincér (*Morimus funereus*), havasi csincér (*Rosalia alpina*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

fekete harkály (*Dryocopus martius*), közép fakopáncs (*Dendrocoptes medius*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), nimfadenevér (*Myotis alcathoe*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*), durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*), ibolyás nőszőfű (*Epipactis purpurata*), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*), kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*), madárfészak kosbor (*Neottia nidus-avis*), farkasboroszlán (*Daphne mezereum*), hóvirág (*Galanthus nivalis*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységen belül – az esetlegesen szükséges természetvédelmi célú beavatkozások kivételével – a fahasználat nem kívánatos, továbbá meg kell akadályozni az idegenhonos fajok esetleges betörését, elszaporodását.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve,
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen belül élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A Remetekert erdőrezervátum magterületének az inváziós fajok eltávolításán kívül érintetlenül hagyása, a természetes folyamatok szabad érvényesülését okozza. Az erdőrezervátumok egyik célja, hogy kutathatóvá, megfigyelhetővé váljanak ezek a folyamatok. A teljes érintetlenség biztosításával az 2. táblázatban szereplő, a tervezési területen jellemző veszélyeztető tényezők közül a vadászaton kívül az összes elkerülhető, így jelentősen hozzájárul az összes jelölő faj és élőhely fennmaradásához.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Örökerdő

Kiemelkedően magas természeti értéket képviselő, idős faállományok, valamint a tervezett erdőrezervátum védőzónája. Összesített kiterjedésük: 226,35 ha

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

J5 Égerligetek

K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek

K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

K5 Bükkösök

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnionincanae, Salicionalbae)

91K0 Illír bükkösök

91L0 Illír gyertyános-tölgyesek

** kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus*

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), gyászcsincér (*Morimus funereus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), réti sas (*Haliaeetus albicilla*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

fekete harkály (*Dryocopus martius*), közép fakopáncs (*Dendrocoptes medius*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), nimfadenevér (*Myotis alcathoe*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*), durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*), pirítógyökér (*Tamus communis*), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*), madárfészek kosbor (*Neottia nidus-avis*), ibolyás nőszőfű (*Epipactis purpurata*), kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*), farkasölő sisakvirág (*Aconitum vulparia*), kislevelű nőszőfű (*Epipactis microphylla*), szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), turbánliliom (*Lilium martagon*), Vöth nőszőfű (*Epipactis voethii*), farkasboroszlán (*Daphne mezereum*), kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), Norden nőszőfű (*Epipactis nordeniorum*), erdei ciklámen (*Cyclamen purpurascens*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasolt legalább az állami tulajdonú állományok vonatkozásában a kezelési egységbe sorolt erdőrészletek faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba, a fennmaradó erdőrészletek örökrdő üzemmódba való tervezése, és valamennyi állomány vonatkozásában a Natura 2000 elsődleges rendeltetés bejegyzése, illetve annak fenntartása, továbbá kizárólag folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás folytatása. A fakitermelést 100-300 m²-es lécek alkalmazásával ajánlott elvégezni. Változatos korszerkezetet szükséges fenntartani, valamint a fáhasználatok során valamennyi holt faegyedet fontos meghagyni. A természetközeli társulásra jellemző elegyfajok legalább 30% elegyarányig kímélendők. Az erdőszegélyekben, 30 m szélességben fakitermelés legfeljebb szálaló jelleggel történjen. Böhöncös egyedek, biotópfák kímélete javasolt legalább 10 db/ha-ig. A beavatkozásokat kemény (fagyott vagy száraz) talajon lehet végezni ajánlottan a védett és közösségi jelentőségű madárfajok fészkelési idején kívül, augusztus 15. és február 1. között, a közelítő nyomokat a természetvédelmi kezelővel egyeztetve. Fokozottan védett madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban (akár december végétől), vagy telelő denevérek esetében az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása válhat szükségessé. Bármilyen erdőgazdálkodási tevékenység során ügyelni kell a cserje- és lágyszárú szint kíméletére.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve,
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.

Kód	Kezelés leírása
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: augusztus-szeptember • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységben élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe a tervezési terület erdőrezervátumon kívüli legértékesebb állományai kerültek, melyekben a jelenlegi kedvező állapot fenntartása a természetvédelmi cél. Ezek az

állományok menedéket biztosítanak a változatos szerkezetű, holtfában gazdag erdőkhez kötődő fajoknak.

Egy adott erdőrészletet érintő, néhány év alatt végrehajtott felújító vágások, illetve a véghasználatkor keletkezett több ezer négyzetméteres, esetleg több hektáros vágásterületek helyén legalább emberöltőnyi időre megszűnik a korábban jelölő élőhelyként térképezett állomány. A vágásterületek a korábbi állapothoz képest szélsőségesen kiszáradnak vagy éppen elvizesednek, a felszint gyomnövények lepik el, az állományhoz kötődő élőlények túlnyomó többsége a fakitermelés nyomán elpusztul, vagy ott nem találja meg többé életfeltételeit. A felázott talajon való gépi munkavégzéskor a talajfelszínhez kötődő élővilág jelentős mértékben károsodhat. Az egykorú, idős és holt faegyedeket nem vagy alig tartalmazó állományok nem megfelelőek az ehhez kötődő jelölő rovar, madár és denevér fajok számára. A denevérfajok igénylik a cserjeszint jelenlétét és az erdei vízállások fenntartását is, a közösségi jelentőségű rovarfajok számára igen fontos az elegyesség és az erdőszegélyek megőrzése.

A nagyobb vágásterületeket a környező állományokból behatoló fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) könnyen előzönli, ezáltal igen nagy a veszélye, hogy korábbi jelölő élőhelyek akácossokká alakulnak. A fehér akác átalakítja a termőhelyet, aljnövényzete szegényessé és gyomossá válik, és a legtöbb, a természetes növénytakaróhoz kötődő állatfaj számára sem alkalmas élőhelyül. Az előzönlött területek megtisztítása ráadásul rendkívül költség- és munkaigényes, ezért a megelőzés kiemelten fontos feladat. Az élőhelyek fenntartásának érdekében az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben javasolt a termőhelynek és ÁNÉR élőhelykategóriára jellemző fő és elegyfajok alkalmazása. J5: mézgás éger (*Alnus glutinosa*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*). K1a: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), madárcseresznye (*Cerasus avium*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*), bükk (*Fagus sylvatica*) K2: kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), bükk (*Fagus sylvatica*). K5: bükk (*Fagus sylvatica*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), korai juhar (*Acer platanoides*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*).

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Bükkösök és tölgyesek

Közepes állapotú bükkösök, gyertyános tölgyesek, kisebb részben cseresek, és a helyükön kialakított fiatalosok, vágásterületek. Összesített kiterjedésük 370,06 ha

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- K5 Bükkösök
- P1 Öshonos fafajú fiatalosok
- P8 Vágásterületek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91K0 Illír bükkösök

91L0 Illír gyertyános-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), gyászscincér (*Morimus funereus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

karélyos vesepáfrány (*Polystichum aculeatum*), pirítógyökér (*Tamus communis*), piros madársisak (*Cephalanthera rubra*), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*), madárfészek kosbor (*Neottia nidus-avis*), ibolyás nőszőfű (*Epipactis purpurata*), kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*), farkasölő sisakvirág (*Aconitum vulparia*), szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), Vöth nőszőfű (*Epipactis voethii*), farkasboroszlán (*Daphne mezereum*), kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), csőrös nőszőfű (*Epipactis leptochila*), Norden nőszőfű (*Epipactis nordeniorum*), erdeiciklámen (*Cyclamen purpurascens*), májvirág (*Hepatica nobilis*)

zöld küllő (*Picus viridis*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), közép fakopáncs (*Dendrocoptes medius*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), nimfadenevér (*Myotis alcathoe*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), szőröskarúkoraidenevér (*Nyctalus leisleri*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*), durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módokra való áttérésre, ezért javasolt a kezelési egységbe sorolt állományok átmeneti, illetve örökerdő üzemmódban való kezelése. A jobb állapotú állományok is jellemzően egykorúak. Ezekben szálaló vagy kis (legfeljebb 2000 m²-es) vágásterületeket alkalmazó beavatkozásokkal változatos korszerkezet alakítandó ki. Elérendő cél a jelentős mennyiségű (hektáronként legalább 10 db) idős (120 év feletti) faegyedek és jelentős mennyiségű (hektáronként 30 m³), álló és fekvő, vastag holt faanyag jelenléte. Ennek érdekében böhöncös egyedek, biotópfák kímélete legalább 5 db/ha-ig. A beavatkozásokat kemény (fagyott vagy száraz) talajon szükséges végezni ajánlottan a védett és közösségi jelentőségű madárfajok fészkelési idején kívül, augusztus 15. és február 1. között, a közelítő nyomokat a természetvédelmi kezelővel egyeztetve.

Felújítás csak őshonos fafajokkal történjen, a természetközeli társulásra jellemző elegyfajok a 30% összesített elegyarány eléréséig kímélendők, hiányuk esetén a fiatalosokba, lékekbe mesterségesen telepítendők. A fiatalosokban megjelenő elegyfajok 30%-os összesített elegyarányig, fajonként legalább 5%-os elegyarányig kímélendők. Ügyelni kell a társulásra jellemző állományszintek meglétére, a cserje- és lágyszárú szint fokozott kíméletére. Az alsószintű gyérítés és cserjeirtás mellőzendő. A bükkösök tölgyesekké alakítása kerülendő, a fennálló bükkösök megőrzendők. Fokozottan védett madárfaj fészkelés (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban (akár december végétől), vagy telelő denevérek esetében az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása válhat szükségessé.

Az állományszélek felé egy famagasságnyi szélességben fakitermelés legfeljebb szálalás útján. Minden eszközzel védekezni kell a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) inváziója ellen. A

fertőzött állományrészekben szakszerű vegyszeres kezeléssel szükséges az agresszíven terjedő idegenhonos fafajt visszaszorítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve,
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.

Kód	Kezelés leírása
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetyszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetyszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.
E53	Természetes újulat esetében mesterséges felújítás nem alkalmazható.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.

Kód	Kezelés leírása
	• Javasolt alkalmazási idő: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen belül élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Egy adott erdőrészletet érintő, néhány év alatt végrehajtott felújító vágások, illetve a több hektár kiterjedésű vágásterületek helyén legalább emberöltőnyi időre megszűnik a korábban jelölő élőhelyként térképezett állomány. A vágásterületek a korábbi állapothoz képest szélsőségesen kiszáradnak vagy éppen elvizesednek, a felszint gyomnövények lepik el, az állományhoz kötődő élőlények túlnyomó többsége a fakitermelés nyomán elpusztul, vagy ott nem találja meg többé életfeltételeit. Mindezek miatt sürgető feladat a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodásra való áttérés. A felázott talajon való gépi munkavégzéskor a talajfelszínhez kötődő élővilág jelentős mértékben károsodhat. Az egykorú, idős és holt faegyedeket nem vagy alig tartalmazó állományok nem megfelelőek a szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), gyászszincér (*Morimus funereus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*) jelölő fajok, továbbá a tervezési területen előforduló más közösségi jelentőségű és védett rovar-, madár- és denevérfaj számára. A denevér-, a rovar- és madárfajok egyaránt igénylik a cserjeszint és a szegélyvegetáció meglétét, az elegyfajokban gazdag faállományt és az erdei vízállások fenntartását is. A kártevők elleni vegyszeres védekezés a tervezési terület rovar- és denevérfaunájára egyaránt veszélyt jelenthet.

A nagyobb vágásterületeket a környező állományokból behatoló fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) könnyen előzönli, ezáltal igen nagy a veszélye, hogy korábbi jelölő élőhelyek akácossokká alakulnak. A fehér akác átalakítja a termőhelyet, aljnövényzete szegényessé és gyomossá válik, és a legtöbb, a természetes növénytakaróhoz kötődő állatfaj számára sem alkalmas élőhelyül. Az előzönlött területek megtisztítása ráadásul rendkívül költség és munkaigényes, ezért a megelőzés kiemelten fontos feladat.

Az élőhelyek fenntartásának érdekében az őshonos fafajú faállomány tájhoz fajokkal történő felújítása javasolt a termőhelynek és ÁNÉR élőhelykategóriára jellemző fő és elegyfajok alkalmazása. K1a: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), madárcseresznye (*Cerasus avium*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*), bükk (*Fagus sylvatica*) K2: kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), bükk (*Fagus sylvatica*). K5: bükk (*Fagus sylvatica*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), korai juhar (*Acer platanoides*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*). P1 és P8 esetében a termőhelynek megfelelő K1a, K2, vagy K5 élőhelyeket alkotó fafajok.

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Jellegtelen faállományok

Fajszegény lombos állományok. Összesített kiterjedésük: 48,34ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P1 Őshonos fafajú fiatalosok

P8 Vágásterületek

RB Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

RC Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

RDb Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

S3 Egyéb tájidegen lombos erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*), szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), erdei ciklámen (*Cyclamen purpurascens*), Norden nőszőfű (*Epipactis nordeniorum*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A megfelelő termőhelyen található, táj és termőhelyhonos állományok esetében a változatos fafajösszetételt, állományszerkezetet és cserjeszintet javasolt kialakítani. Az állományok javításakor lehetőség szerint kisméretű lékeket kell alkalmazni, a faji változatosságot állománykiegészítés, telepítés útján célszerű kialakítani az adott élőhelytípusra jellemző elegyfajok alkalmazásával. Az idős, odvas faegyedek kímélendők, a hektáronként 10 m³ holt faanyag meglétéig valamennyi holt faegyed meghagyandó. A fiatalosokban a nevelővágások változó eréllyel végezendők, az elegyfajok, pionír fafajok és cserjék megőrzendők. Lényeges az intenzíven terjedő fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és az inváziós idegenhonos fajok betörésének meg akadályozása, a megjelent egyedek eltávolítása, helyükön a táj- és termőhelyhonos fajok felújulásának elősegítése szükség esetén telepítéssel.

A nem táj és termőhelyhonos állományokat javasolt átalakítani honos fajok alkotta állományokká. Ennek során törekedni kell a fokozatosságra: a termőhelynek megfelelő, jelenlevő, honos fafajok kíméletével, azokra alapozva szükséges lehetőség szerint az átalakítást végezni. A gyertyános második szinttel rendelkező erdeifenyves állományokban, elegyetlen egyéb állományok területén fafajcserés szerkezetátalakítás útján javasolt táj- és termőhelyhonos fafajok alkotta, elegyfajokat is az élőhelyre jellemző mértékben tartalmazó erdőket kialakítani. Arra kell törekedni, hogy az adott állomány a termőhelynek megfelelő közösségi jelentőségű élőhelytípusnak megfeleltethetővé váljon.

A vágásterületeken nagyon fontos a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) előretörésének megakadályozása minden lehetséges eszközzel. Különös figyelmet kell fordítani a termőhelynek megfelelő élőhelytípusra jellemző fajösszetétel és elegyarány kialakítására és fenntartására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve,
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természet szerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.

Kód	Kezelés leírása
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életsiklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

Kód	Kezelés leírása
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A bükkösök vagy gyertyános-tölgyesek helyén létrejött állományok aljnövényzete a felújítások során kímélendő. Az akácelegyes erdők rekonstrukcióját 3.2.2. *Élőhelyfejlesztési és élőhelyrekonstrukciós javaslatok* fejezetben leírtak szerint javasolt elvégezni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe sorolt állományok megfelelő beavatkozások útján közösségi jelentőségű élőhelyekké alakítandók. Ehhez szükséges a fajösszetétel és az állományszerkezet javítása, a holt és idős faegyedek megléte. Felújításnál javasolt a termőhelynek megfelelő, KE-1-KE-3 kezelési egységekben felsorolt ÁNÉR élőhelytípusok fafajainak és azok arányának alkalmazása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Akácosok

Túlnyomórészt fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) alkotta faállományok. Összesített kiterjedésük: 290,6ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

S1 Ültetett akácosok

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*), karélyos vesepáfrány (*Polystichum aculeatum*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állományok átalakítása javasolt fafajcsere útján. Az átalakítás során a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) valamennyi egyede eltávolítandó, a meglevő honos fajok egyedeit azonban meg kell kímélni. A telepített fajok körét és arányát a termőhelynek megfelelő potenciális közösségi jelentőségű élőhelytípusnak megfelelően javasolt meghatározni, és a későbbiekben fenntartani. Hosszabb távon, a nevelővágások során változatos, idős egyedeket és vastag (30 cm mellmagassági átmérő) feletti holt faegyedeket is nagy számban tartalmazó állományképet szükséges kialakítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve, Zalakomári Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszáru fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).

Kód	Kezelés leírása
	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Fafajcsere a honos fajok kíméletével. A javasolt kezelések részletes kifejtése a 3.2.2. *Élőhelyfejlesztési és élőhelyrekonstrukciós javaslatok* fejezetben található.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az akácosok élővilága nagyon szegényes, állományaik természeti örökségünk részét képező élőhelyek területét foglalják el, és fertőző gócpontokként a megmaradtak állapotát, létét veszélyeztetik, ezért a tervezési területen belül átalakításuk szükséges. Szakszerűen végrehajtott beavatkozások útján az akácosok hosszú távon közösségi jelentőségű, természetközeli élőhelytípusokká alakíthatók. Felújításnál javasolt a termőhelynek megfelelő, KE-1-KE-3 kezelési egységekben felsorolt ÁNÉR élőhelytípusok fafajainak és azok arányának alkalmazása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Fenyőültetvények

Erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) alkotta, telepített állomány. Kiterjedése: 2,6 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

S4 Ültetett erdei- és feketefenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állomány átalakítása javasolt fafajcsere útján. Az átalakítás során a meglévő honos fajok egyedeit meg kell kímélni. A telepített fajok körét és arányát a termőhelynek megfelelő potenciális közösségi jelentőségű élőhelytípusnak megfelelően szükséges meghatározni, és a későbbiekben fenntartani. Hosszabb távon, a nevelővágások

során változatos, idős egyedeket és vastag (30 cm mellmagassági átmérő) feletti holt faegyedeket is nagy számban tartalmazó állományképet javasolt kialakítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve,
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Fafajcsere javasolt a honos fajok kíméletével, valamint felújítás során bükk vagy kocsánytalan tölgy főfafaj alkalmazása.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos faültetvények élővilága nagyon szegényes, állományaik természeti örökségünk részét képező élőhelyek területét foglalják el, ezért a tervezési területen belül átalakításuk javasolt. Szakszerűen végrehajtott beavatkozások útján az ültetvények hosszú távon közösségi jelentőségű, természetközeli élőhelytípusokká alakíthatók. Felújításnál javasolt a termőhelynek megfelelő, KE-1-KE-3 kezelési egységekben felsorolt ÁNÉR élőhelytípusok fafajainak és azok arányának alkalmazása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: Remetekert és környéke

A nagykapornaki apátság remetéinek sírjait és kápolnáját őrző kegyhely és idős fákat – tölgy, nyír, platán, juhar – magába foglaló környezete. Kiterjedése 1,3 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P6 Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területen elsődleges szempont az özönnövények terjedésének megakadályozása, a megtelepedett állományok, egyedek visszaszorítása mechanikus vagy vegyszeres kezelés útján. E fajok telepítése is kerülendő. Az idős, odvas fák kímélendők.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Üzemtervezett erdőterületre eső egységekben a Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve, 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról.

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.

Kód	Kezelés leírása
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen belül élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A terület gondozatlansága esetén könnyen elősegítheti a közösségi jelentőségű természeti értékeket veszélyeztető idegenhonos inváziós fajok terjedését, ugyanakkor a jelenlegi körülmények között a kezelés fenntartása révén ez elkerülhető. Az idős, odvas, korhadó fák számos rovar- vagy madárfaj számára jelenthetnek élőhelyet.

3.2.1.2.3. Vadgazdálkodás

A túltartott nagyvadállomány jelentős károkat okoz az erdei közösségi jelentőségű élőhelyek állapotában. A vaddisznó (*Sus scrofa*) nagy területű túrásai utat nyitnak a gyomok megtelepedésének, míg a szarvas (*Cervus elaphus*) és az őz (*Capreolus capreolus*) taposása, rágása jelentős mértékben károsítja az erdei élőhelyek aljnövényzetét, és nehezíti az erdei élőhelyek megújulását. Ezek a károsítások főleg az illír bükkösök és gyertyános-tölgyesek (91K0 és 91L0) közösségi jelentőségű élőhelyeket érintik. Az erdei élőhelyek esetében tervezett fejlesztések megvalósulásához elengedhetetlen a nagyvadállomány csökkentése egészen addig a szintig, amíg az erdők felújítását kerítésépítés nélkül végre lehet hajtani.

Kód	Kezelés leírása
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

3.2.1.2.4. Vízgazdálkodás

A tervezési területen vízgazdálkodás nem történik, erre vonatkozó önálló kezelési egység nincs meghatározva. A Natura 2000 területen lévő kisvízfolyások szabályozással, mederrendezéssel nem érintettek. A szabályozatlan mederállapot a jövőben is fenntartandó. A kisvízfolyások Natura 2000 területen belüli szakaszai nyáron gyakran kiszáradnak, időszakosak, így az állandó vizekhez kötődő fajok hiányoznak belőlük. A patak menti ligeterdők fragmentálisak, jellegtelenek, külön kezelési egységként nem határolhatók le. A területen víztározó vagy természetes tó nem található.

Lényeges, hogy az 1995. évi LVII. törvényben, illetve 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendeletben meghatározottak alapján emberélet és vagyonvédelem érdekében esetlegesen szükségessé váló

vízügyi beavatkozások csak a legszükségesebb mértékben, a vízfolyások tényleges medrére vonatkozóan a 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus megőrzésére való fokozott figyelemmel történjenek.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Akácok és faültetvények átalakítása

Háttér és célkitűzések:

A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és a különböző faültetvények állományai a tervezési terület közel egyharmadát borítják, ezzel óriási területen elfoglalva a közösségi jelentőségű élőhelytípusok helyét. Az akácok továbbá fertőző gócpontokként erősen veszélyeztetik a meglevő közösségi jelentőségű élőhelyek állapotát. A tervezési terület rendeltetésének megfelelően ezért javasolt az idegenhonos állományokat átalakítani, mellyel a közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok kiterjedése közel megkétszerezhető volna.

Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek és jelenlegi kiterjedésük:

91K0 Illír bükkösök	277,8 ha
91L0 Illír gyertyános-tölgyesek	300,82 ha

Érintett kezelési egységek és az élőhelyfejlesztési beavatkozásokkal érintett területük:

KE-5 Akácok	290,61 ha
-------------	-----------

Alkalmazott módszerek:

Az idegenhonos faállományt letermelése, és helyére termőhelyhonos fajok telepítése javasolt. A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) által uralt állományokban a szakszerűen végrehajtott vegyszeres kezelésre is szükség van. Az átalakítás során a termőhelynek megfelelő közösségi jelentőségű élőhelytípusok jellemző fajösszetételét, szerkezeti tulajdonságait kell célként tekinteni.

A fehér akác eltávolítására a 8 cm-es átmérőt elért akác egyedek esetében a törzsinjektálós módszer a legeredményesebb. Amennyiben csak töben adott az átmérő, a kezelést ott kell végrehajtani. A fűrást 45°-os szögben, „húrmentén”, a háncsrészt lehető legnagyobb felületen érintve kell 8-as fűróval megejteni a fatörzs kerületén végighaladva oly módon, hogy a fűrások között 2-3 cm legyen. A lyukat vegyszerrel fel kell tölteni és siloplast vagy más kötőanyag használatával le kell zárni. A munkálatokat ideális augusztus-október közé időzíteni. A törzsinjektálást lehet a fatörzs eltávolítása után, a tuskón is végezni, az eredményesség vegyszeres tuskókenéssel kombinálva tovább fokozható. A felferődő sarjakat és vékonyabb egyedeket szélcsendes, meleg időben, tapadóanyaggal kevert vegyszeres permetezés útján kell kezelni. Az akác elpusztult egyedei eltávolíthatók, a helyükön táj- és termőhelyhonos fa és cserjefajok felújulását szükséges segíteni, szükség esetén a hiányzó állományalkotó és elegyfajokat telepíteni.

A fahasználatok során az őshonos, a potenciális természetközeli élőhelyre jellemző fajok, kiemelten a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), gyertyán (*Carpinus betulus*), bükk (*Fagus sylvatica*), hárs (*Tilia* sp.), és juhar (*Acer* sp.) fajok, vadgyümölcsök egyedeit kímélni kell, amennyiben lehetséges, az átalakítást ezekre szükséges alapozni. A honos fajok által uralt állományrészekben egyenlőtlen erélyű bontások útján változatos korszerkezet kialakítására kell törekedni. A honos fafajú, idős, odvas faegyedek kímélendők, a hektáronként 10 m³ holt faanyag meglétéig valamennyi honos fafajú holt faegyed meghagyandó.

Résztvevők

Területek tulajdonosai, kezelői

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, mint a terület természetvédelmi kezelője

Tervezett költségvetés és forrás

700 millió Ft – Jelenleg nincs rendelkezésre álló forrás

Természetesen kisebb részterületek – különösen a közösségi jelentőségű élőhelyekkel érintkezők – átalakítása is jelentős előrelépés lenne, melyhez területarányosan csökkentett költségeket kell rendelni.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű fajok védelmét a kezelési egységek (KE-1, KE-2) javasolt előírásainak betartása biztosíthatja. Az alábbi fajok ritkaságuknál, vagy jelentőségüknek fogva kiemelésre kerültek.

A nyugati piszdedenevér (Barbastella barbastellus) a közönséges denevér (Myotis myotis) és a nagyfülű denevér (Myotis bechsteinii) megőrzését szolgáló intézkedések

Mindhárom faj megőrzése szempontjából fontos, hogy az erdőgazdálkodás során változatos fajösszetételű és korszerkezetű, fejlett cserjeszinttel rendelkező, egybefüggő erdőállományok alakuljanak ki, és hosszú távon maradjanak fenn. Mivel e fajok szálláshelyüket napi rendszerességgel változtatják, ezért odvas, kéreglevélásos fák, álló holtfák hálózatára van szükség a területen. A terület vízfolyásai fontos táplálkozó területei e fajoknak, ezért kiszáradásuk elkerülése érdekében a vízfelületet árnyaló fákat a fahasználatokkor kímélni kell.

A gyászcsincér (Morimus funereus) és a havasi cincér (Rosalia alpina) megőrzését szolgáló intézkedések

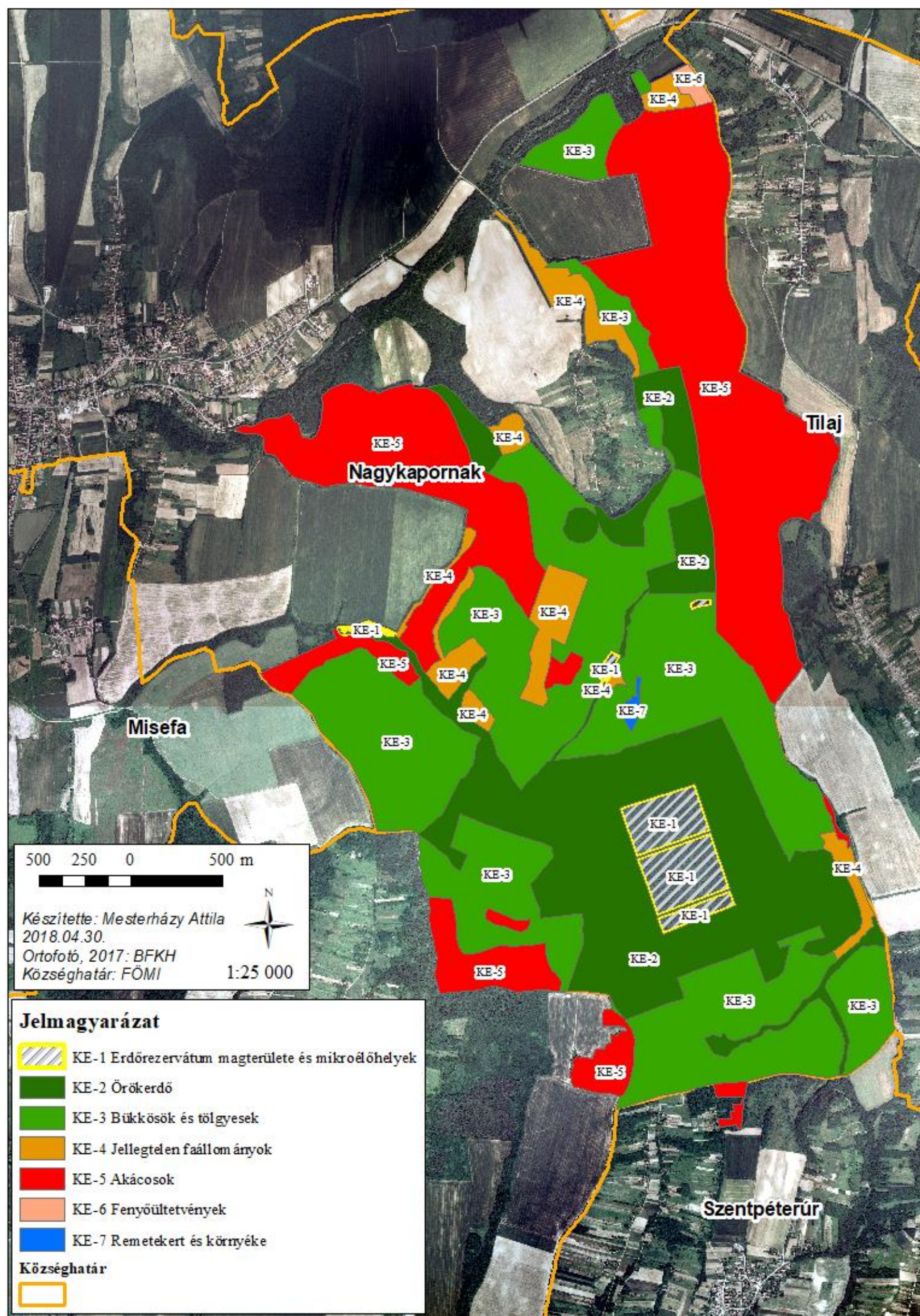
A Remetekert Natura 2000 terület az egyetlen biztos zalai állománya mindkét fajnak, ezért itteni megőrzésük kiemelkedő jelentőséggel bír. Mivel a gyászcsincér lárvája idős fák elhalt gyökérrészeiben fejlődik, ezért fontos, hogy az erdőrezervátum közelében lévő idősebb erdőkben egészségügyi fahasználatok csak minimális mértékben történjenek, az idős, lábon álló korhadt fák minél nagyobb mértékben fennmaradjanak. A természetszerű faállományok véghasználatára során törekedni kell a tuskózások mellőzésére. A havasi cincér leginkább az idős, elhalt bükkfatörzsekben rakja petéit, ezért élőhelyein fontos a lábon álló korhadt bükkök fenntartása. Mindkét faj kedveli a napfényes helyeken lévő farakásokat, melyek tavaszi-nyári elszállítása az oda megbúvó egyedek pusztulásával járhat. Ezért a farakások elszállítását napsütötte helyeken már tél vége előtt indokolt elvégezni. A potenciális élőhelyeken az egyes kisebb farakások egész évben történő kint hagyása javasolt. A havasi cincér szaporodására szolgáló korhadt fák a területen mesterségesen is kialakíthatók, úgy, hogy hektáronként 4-5 idősebb törzset a talajfelszíntől 5-10 m magasságban megcsonkítunk.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

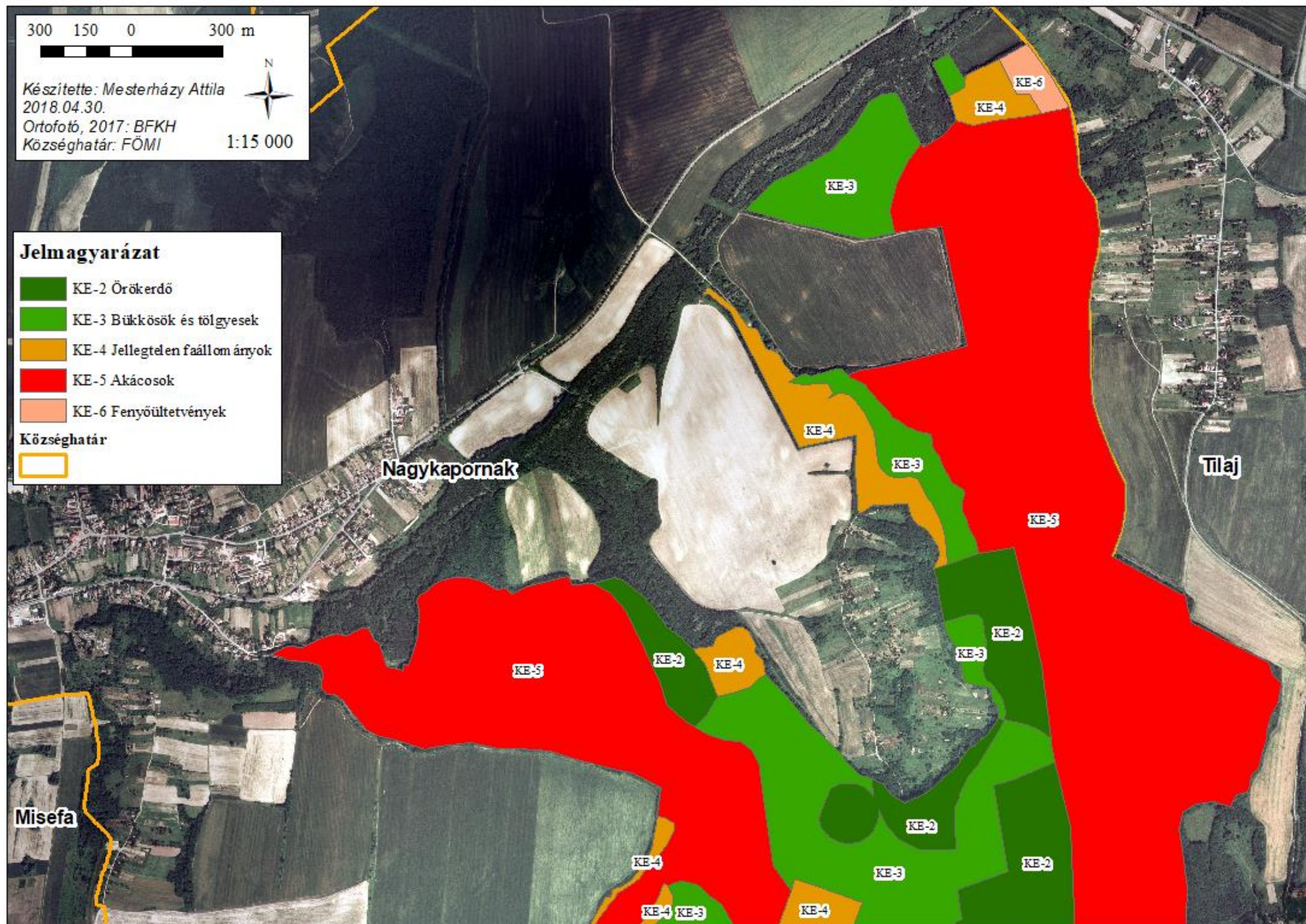
Jelölő élőhelyek esetében a 4 évente ismétlődő Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) mintavételi módszertana (protokoll) javasolt. A jelölő és jelölő értéknek javasolt xilofág bogarak esetében 6 évente történő jelenlét - hiány módszer szerinti kutatása, denevérek esetében a hangdetektorozás javasolt.

325. Melléklet: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések összegzése (térkép)

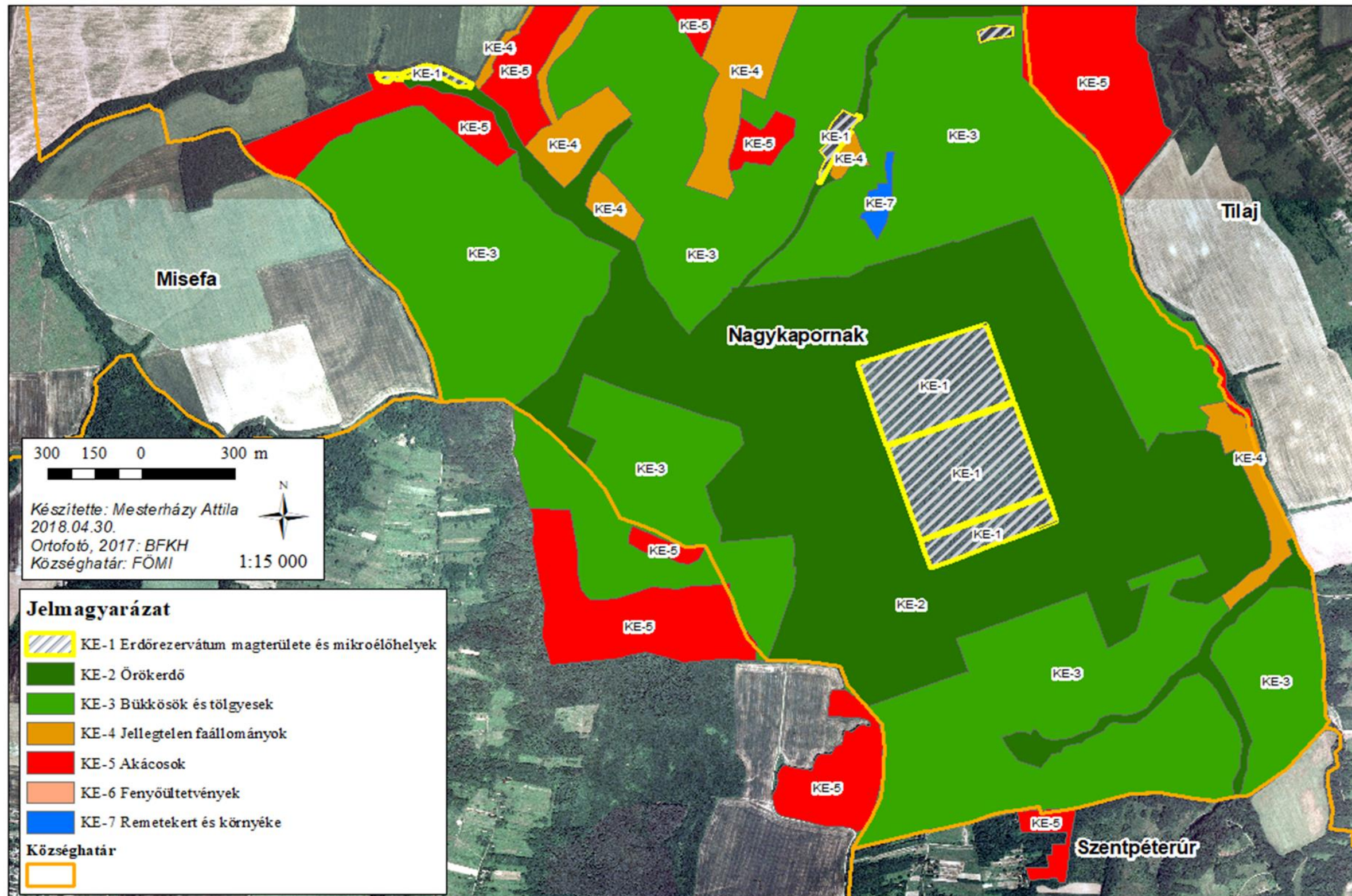
325.1. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe

3.2.5.2. A tervezési terület kezelési egységei 1.

3.2.5.3. A tervezési terület kezelési egységei 2.

3.2.6. A tervezési terület helyrajzi számait érintő kezelési egységek

HELYSÉG	HRSZ	Kezelési egység (KE)
Nagykapornak	0184	KE-4
Nagykapornak	0198	KE-2, KE-3, KE-4, KE-5, KE-6
Nagykapornak	0199	KE-2, KE-3
Nagykapornak	0205/1	KE-1
Nagykapornak	0205/2	KE-2
Nagykapornak	0205/3	KE-1, KE-2, KE-3, KE-4, KE-7
Nagykapornak	0206	KE-3
Nagykapornak	0207	KE-3
Nagykapornak	0208/1	KE-2, KE-3, KE-5
Nagykapornak	0208/3	KE-2, KE-3
Nagykapornak	0208/5	KE-3
Nagykapornak	0209	KE-2, KE-3
Nagykapornak	0210/1	KE-1, KE-2, KE-3, KE-4, KE-5
Nagykapornak	0210/3	KE-2, KE-4
Nagykapornak	0210/4	KE-2, KE-3
Nemesrádó	0123	KE-5
Nemesrádó	0125	KE-3, KE-5
Nemesrádó	0126	KE-5
Nemesrádó	0129/1	KE-3
Nemesrádó	0129/2	KE-3
Nemesrádó	0129/4	KE-5
Nemesrádó	0129/5	KE-3, KE-5
Szentpéterúr	0277/1	KE-5
Tilaj	015/3	KE-3, KE-4, KE-5
Tilaj	021	KE-5
Tilaj	022/2	KE-5
Tilaj	023	KE-5
Tilaj	024/1	KE-5
Tilaj	025	KE-5
Tilaj	032	KE-5
Tilaj	036	KE-5

3.2.7. A tervezési terület erdőrészeit érintő kezelési egységek

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység (KE)
Nagykapornak	14A	KE-3
Nagykapornak	14B	KE-5
Nagykapornak	14C	KE-5
Nagykapornak	14D	KE-3, KE-4, KE-6

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység (KE)
Nagykapornak	14E	KE-5
Nagykapornak	14TI 1	KE-5
Nagykapornak	14TI 2	KE-5
Nagykapornak	15A	KE-5
Nagykapornak	15B	KE-5
Nagykapornak	15C	KE-5
Nagykapornak	15D	KE-5
Nagykapornak	15E	KE-5
Nagykapornak	15F	KE-5
Nagykapornak	15NY	KE-5
Nagykapornak	15TI	KE-5
Nagykapornak	16A	KE-3, KE-4
Nagykapornak	16B	KE-3, KE-4
Nagykapornak	16E	KE-3, KE-5
Nagykapornak	16F	KE-3
Nagykapornak	16G	KE-4
Nagykapornak	16H	KE-3, KE-5
Nagykapornak	16ÚT 1	KE-3, KE-4
Nagykapornak	17A	KE-2
Nagykapornak	17B	KE-2
Nagykapornak	17C	KE-5
Nagykapornak	17D	KE-3
Nagykapornak	17E	KE-5
Nagykapornak	17NY	KE-2
Nagykapornak	17ÚT	KE-2, KE-3
Nagykapornak	18A	KE-2
Nagykapornak	18B	KE-3
Nagykapornak	18C	KE-2, KE-5
Nagykapornak	18D	KE-3
Nagykapornak	18E	KE-2
Nagykapornak	18I	KE-2, KE-5
Nagykapornak	18J	KE-2
Nagykapornak	18K	KE-2, KE-3
Nagykapornak	18L	KE-2, KE-3
Nagykapornak	18M	KE-3
Nagykapornak	18N	KE-1, KE-3, KE-5
Nagykapornak	18NY 1	KE-2, KE-3
Nagykapornak	18NY 2	KE-2, KE-3
Nagykapornak	18ÚT	KE-2, KE-3
Nagykapornak	19A	KE-3, KE-7
Nagykapornak	19B	KE-2, KE-3, KE-4
Nagykapornak	19D	KE-3

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység (KE)
Nagykapornak	19E	KE-3, KE-7
Nagykapornak	19F	KE-2, KE-3
Nagykapornak	19G	KE-3
Nagykapornak	19H	KE-3
Nagykapornak	19J	KE-3
Nagykapornak	19L	KE-3
Nagykapornak	19M	KE-3
Nagykapornak	19NY 1	KE-3
Nagykapornak	19NY 2	KE-3
Nagykapornak	19O	KE-3
Nagykapornak	19P	KE-3
Nagykapornak	19Q	KE-3
Nagykapornak	19TI	KE-7
Nagykapornak	19ÚT	KE-3, KE-7
Nagykapornak	20A	KE-2
Nagykapornak	20B	KE-2
Nagykapornak	20C	KE-3
Nagykapornak	20E	KE-3
Nagykapornak	20G	KE-2
Nagykapornak	20H	KE-2
Nagykapornak	20NY 1	KE-2
Nagykapornak	20NY 2	KE-3
Nagykapornak	21A	KE-2
Nagykapornak	21B	KE-2
Nagykapornak	21C	KE-2
Nagykapornak	21D	KE-2, KE-3
Nagykapornak	21E	KE-3
Nagykapornak	21G	KE-4, KE-5
Nagykapornak	21H 1	KE-4
Nagykapornak	21H 2	KE-4
Nagykapornak	21I	KE-2
Nagykapornak	21J	KE-2
Nagykapornak	21K	KE-2
Nagykapornak	21NY 1	KE-2
Nagykapornak	21NY 2	KE-2, KE-3, KE-4
Nagykapornak	22A	KE-2
Nagykapornak	22B 1	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22B 2	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22C	KE-2
Nagykapornak	22D	KE-2, KE-4
Nagykapornak	22E	KE-2
Nagykapornak	22F	KE-3

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység (KE)
Nagykapornak	22G 1	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22G 2	KE-2
Nagykapornak	22G 3	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22H	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22I	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22J	KE-3
Nagykapornak	22K	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22L	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22M	KE-2, KE-3
Nagykapornak	22NY 1	KE-3
Nagykapornak	22NY 2	KE-3
Nagykapornak	22ÚT	KE-2, KE-3
Nagykapornak	23A	KE-3
Nagykapornak	23B	KE-3
Nagykapornak	23C	KE-3
Nagykapornak	23D	KE-3
Nagykapornak	23E	KE-3
Nagykapornak	23F	KE-3
Nagykapornak	23G	KE-2, KE-3
Nagykapornak	23H	KE-2, KE-3
Nagykapornak	23I	KE-3, KE-5
Nagykapornak	23J	KE-3
Nagykapornak	23K	KE-3
Nagykapornak	23NY	KE-3
Nagykapornak	23TI	KE-3
Nagykapornak	24A	KE-2
Nagykapornak	24B	KE-2
Nagykapornak	24C	KE-1
Nagykapornak	24D	KE-1
Nagykapornak	24E	KE-2
Nagykapornak	24F	KE-2
Nagykapornak	24G	KE-2
Nagykapornak	24H	KE-2
Nagykapornak	24I	KE-2
Nagykapornak	24J	KE-2
Nagykapornak	24NY 1	KE-1
Nagykapornak	24NY 3	KE-1
Nagykapornak	24NY 4	KE-2
Nagykapornak	25A	KE-2
Nagykapornak	25B	KE-2
Nagykapornak	25C	KE-2
Nagykapornak	25CE	KE-2

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység (KE)
Nagykapornak	25D	KE-2
Nagykapornak	25E	KE-1
Nagykapornak	25F	KE-2
Nagykapornak	25G	KE-2
Nagykapornak	25NY	KE-2
Nagykapornak	25ÚT	KE-2
Nagykapornak	25VF	KE-2
Nagykapornak	26A	KE-2, KE-3
Nagykapornak	26B	KE-2, KE-3
Nagykapornak	26C	KE-2
Nagykapornak	26D	KE-3
Nagykapornak	26E	KE-3, KE-5
Nagykapornak	26NY	KE-3
Nagykapornak	27A	KE-3
Nagykapornak	27B	KE-2, KE-3
Nagykapornak	27C	KE-2
Nagykapornak	27D	KE-2, KE-3
Nagykapornak	27E	KE-3
Nagykapornak	27F	KE-3
Nagykapornak	28A	KE-5
Nagykapornak	28B	KE-5
Nagykapornak	28C	KE-1
Nagykapornak	28D	KE-2, KE-3
Nagykapornak	28E	KE-3
Nagykapornak	28F	KE-3
Nagykapornak	28G	KE-3
Nagykapornak	28H	KE-3
Nagykapornak	28I	KE-5
Nagykapornak	28J	KE-2, KE-3
Nagykapornak	28K	KE-3
Nagykapornak	28Q	KE-2
Nagykapornak	28R	KE-2, KE-5
Nagykapornak	29C	KE-2, KE-4, KE-5
Nagykapornak	29D	KE-3, KE-4
Nagykapornak	29E	KE-3
Nagykapornak	29F 1	KE-2, KE-4
Nagykapornak	29F 2	KE-2
Nagykapornak	29G	KE-2, KE-3
Nagykapornak	29H	KE-2, KE-4
Nagykapornak	30A	KE-2, KE-3
Nagykapornak	30B	KE-2, KE-3
Nagykapornak	30C	KE-2, KE-3

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység (KE)
Nagykapornak	30D	KE-2, KE-3
Nagykapornak	30E	KE-2, KE-3
Nagykapornak	30F	KE-4
Nagykapornak	30NY	KE-2, KE-3
Nagykapornak	31A	KE-2, KE-3
Nagykapornak	31B	KE-3
Nagykapornak	31C	KE-5
Nagykapornak	31D	KE-5
Nagykapornak	31E	KE-5
Nagykapornak	31F	KE-4
Nagykapornak	31G	KE-4
Nagykapornak	31H	KE-5
Nagykapornak	31I	KE-3, KE-4
Nagykapornak	31J	KE-3, KE-4
Nagykapornak	31K	KE-1, KE-2, KE-3
Nagykapornak	31L	KE-5
Nagykapornak	31NY 1	KE-3
Nagykapornak	31NY 2	KE-3, KE-4
Nagykapornak	32A	KE-2, KE-5
Nagykapornak	32B	KE-5
Nagykapornak	32C	KE-2
Nagykapornak	32K	KE-4
Nagykapornak	32O	KE-5
Nagykapornak	32Q	KE-5
Nagykapornak	33B	KE-5
Nagykapornak	33C	KE-5
Nagykapornak	33D	KE-5
Nagykapornak	33N	KE-5
Nagykapornak	33TI 1	KE-5
Nemesrádó	3A	KE-3
Nemesrádó	3B	KE-3, KE-5
Nemesrádó	6A	KE-3, KE-5
Nemesrádó	6B	KE-3
Nemesrádó	6C	KE-5
Nemesrádó	6D	KE-5
Nemesrádó	6E	KE-3, KE-5
Nemesrádó	6F	KE-5
Nemesrádó	7CE	KE-3, KE-5
Nemesrádó	7G	KE-5
Nemesrádó	7K	KE-5
Szentpéterúr	1A	KE-5
Tilaj	1A	KE-5

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység (KE)
Tilaj	1B	KE-5
Tilaj	1C	KE-5
Tilaj	1D	KE-5
Tilaj	1F	KE-5
Tilaj	1G	KE-5
Tilaj	1J	KE-5
Tilaj	2A	KE-5
Tilaj	2B	KE-5
Tilaj	2C	KE-5
Tilaj	2D	KE-5
Tilaj	5A	KE-3, KE-4, KE-5

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Remetekert (HUBF20055) különleges természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó, melyet a gyepterületek vonatkozásában a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendeletben foglaltak egészítene ki.

A tervezési terület átfed egy országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánításra tervezett erdőrezervátummal, melyre vonatkozóan a védetté nyilvánítást követően szintén a természetvédelmi törvény rendelkezései lesznek irányadók.

A tervezési terület közel kétharmada a Magyar Állam tulajdonában áll, a vagyon kezelői jogokat az erdők esetében Zalaerdő Erdészeti Zrt., míg a vízfolyások vonatkozásában a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság gyakorolja. A terület harmada található magántulajdonosok, illetve néhány ingatlan vonatkozásában önkormányzatok birtokában. Az egyéni (illetve önkormányzati) területek túlnyomó része is erdőterület.

A gazdálkodást folytatók számára több elérhető támogatás is rendelkezésre áll az alábbiakban részletezett módon.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdetettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az

adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése:

Erdőgazdálkodás

A területen található erdőkben többféle forrásból érhetőek el támogatások, melyekről az alábbiakban egy rövid áttekintést adunk. Csak azokat a támogatásokat, illetve célterületeket emeltük ki, amelyek a tervezési terület természeti értékeinek megőrzése szempontjából előremutatóak lehetnek. A támogatásra jogosultak körét az 4. táblázatban foglaltuk össze.

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

KAP II. pillér

A tervezési területen releváns erdészeti támogatások az alábbiak:

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- 3) VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása
- 4) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- 5) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 6) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése
- 7) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése
- 8) VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése
- 9) VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
- 10) VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek
- 11) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- 12) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

13)Egyéb releváns támogatások

- 1) VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései

1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a magán erdőgazdálkodóknak, akik Natura 2000 erdőterületeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételek kiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti MePAR és az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő lehatárolásokat figyelembe véve kerül meghatározásra. A támogatási összegek mértéke függ az igényelt faállomány-típustól és korcsoporttól.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka 1 év, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszeri képzésen való részvétel.

2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

A felhívás célja a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése a jelenlegi erdőzónában és az alföldi erdőssztyepp területeken, hozzájárulva a mezőgazdasági és az állattenyésztési termelékenység növeléséhez. Az agrár-erdészeti rendszerek jelentős szerepet töltenek be a mikroklíma megőrzésében, a deflációs hatások csökkentésében, ezáltal a talajvédelemben. Mindezek mellett fontos élőhelyek, amelyek hozzájárulnak a biológiai növényvédelemhez. A mezővédő fásítások pedig ökológiai folyosóként a felaprózódott élőhelyek összeköttetéseit biztosítják. A felhívásnak 3 célterülete van:

- 1) Szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszer újonnan történő létrehozása;
- 2) Gyepgazdálkodással kombinált fás legelő vagy fás kaszáló újonnan történő létrehozása;
- 3) Mezővédő fásítás létrehozása.

3) VP5-8.1.1-16 Erdősítés támogatása

A felhívás célja a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelésének támogatása. A felhívásnak két célterülete van:

- 1) Erdőtelepítés;
- 2) Ipari célú fás szárú ültetvény létrehozása.

A támogatási kérelmeket 2016. július 20.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen 2021. december 30-ig. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

4) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések

A felhívás célja, hogy támogatást nyújtson azon erdőgazdálkodóknak, akik önkéntes alapon, a vonatkozó jogszabályi előírásokban és az erdőtervben foglalt jogosultságaikat kihasználva, a kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalkozásokat tesznek. Mindezzel a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztését, a fafajok adaptációs készségének növelését, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód

megváltoztatását kívánjuk előmozdítani. A felhívás keretében 3 különböző célterületre igényelhető támogatás:

- 1) Örökerdő gazdálkodás;
- 2) Erdőállományok kézimunka igényes ápolása;
- 3) Természetkímélő anyagmozgatás.

Az *Örökerdő gazdálkodás* célterülethez az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységekre igényelhető még további támogatás:

- a.) kerítés építése;
- b.) villanypásztor létesítése;
- c.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése;
- d.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen magfogó rőzsefonat készítése;
- e.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen fatörzs elhelyezése.

A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszeri **képzésen** való részvétel.

5) VP5-8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A felhívás a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani. Az erdő egyes szerkezeti elemeinek átalakítása, több szintes állományszerkezet kialakítása, valamint az adott termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulásokká történő átalakítás erdőszerkezet átalakítás segítségével valósítható meg. A felhívás keretében az intenzíven terjedő idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása is támogatható. Az erdei élőhelyek változatosságának növelése szempontjából további fontos élőhelyfejlesztési lehetőség az erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása.

A felhívás keretében az alábbi célterületek támogathatók:

- 1) A szerkezetátalakítási célok megvalósítása érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:
 - A.) Tarvágást követő teljes erdőszerkezet átalakítás
 - B.) Erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás
 - C.) Alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás
- 2) Klímarezisztens szaporítóanyaggal történő erdőfelújítás
- 3) Egyéb, az erdei ökoszisztémák ellenálló-képességének és környezeti értékének növelése érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:
 - A.) Intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása
 - B.) Erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása

Az 1.) és 2.) ponthoz kapcsolódóan az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységekre lehet még plusz támogatást igényelni:

- a.) kerítés létesítése
- b.) villanypásztor létesítése
- c.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése
- d.) erdőszegély kialakítása.

A 3.) ponthoz kapcsolódóan az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységre lehet még plusz támogatást igényelni:

- a.) tuskókenés.

A támogatási kérelmeket 2017. február 28.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen 2021. december 31-ig. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

6) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

A felhívás célja a klíma rezisztens fafajok biztosítása, fafajaink evolúciós potenciáljának fenntartása, a genetikai változatosság megőrzése a fafajok alkalmazkodóképességének érdekében. A pályázat keretében az alábbi tevékenységekre lehet vissza nem térítendő támogatást igényelni:

- 1.) In situ génmegőrzési módok esetében:
 - a) erdészeti génrezervátumok fenntartása,
 - b) magtermesztésre kijelölt törzsállományok fenntartása
- 2.) Ex situ génmegőrzési módok esetén:
 - a) juvenilis formában, genotípus gyűjtemény fenntartása
 - b) oltvány formában, genotípus gyűjtemény fenntartása
 - c) faalakú formában utódnemzedék, származás, család gyűjtemény fenntartása
 - d) faalakú formában genotípus gyűjtemény fenntartása
- 3.) Erdészeti faanyagtermelő növények törzsültetvényei:
 - a) vegetatív szaporítású fajok, fajták, szuperelit és elit fokozatú anyatelepeinek fenntartása
 - b) generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek fenntartása.

7) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése A felhívás célja a magyarországi erdészeti fafajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosságot, mint az alkalmazkodóképesség alapját és fafajaink evolúciós potenciálját hosszú távon megvédeni és fenntartani. A pályázat keretében az alábbi tevékenységekre lehet vissza nem térítendő támogatást igényelni:

- 1.) In situ génmegőrzési módok esetében:
 - a) (A) erdészeti génrezervátumok létesítése
 - b) (B) magtermesztésre kijelölt törzsállományok létesítése
- 2.) Ex situ génmegőrzési módok esetén:
 - a) (E.2.1.) juvenilis formában, genotípus gyűjtemény létesítése
 - b) (E.2.2.1.) oltvány formában, genotípus gyűjtemény létesítése
 - c) (E.2.2.2.) faalakú formában utódnemzedék, származás, család gyűjtemény létesítése
 - d) (E.2.3.) faalakú formában genotípus gyűjtemény létesítése.
- 3.) Erdészeti faanyagtermelő növények törzsültetvényei:
 - a) (C.1.) vegetatív szaporítású fajok, fajták, szuperelit fokozatú anyatelepeinek létesítése
 - b) (C.2.) vegetatív szaporítású fajok, fajták elit fokozatú anyatelepeinek létesítése
 - c) (C.3.) generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek létesítése.
 - 4.) Megőrzésre érdemes genetikai erőforrások felmérése, dokumentálása, nemzeti nyilvántartásba vétele (D.)

Fenti tevékenységekhez az alábbi kiegészítő tevékenységek társíthatók és jogosultak még támogatásra.

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

- (K.3.) Molekuláris genetikai vizsgálatok fekete nyár (*Populus nigra*) fajra a 4. pontban rögzített célterület esetében.

- (K.1.) Szokásostól eltérő talaj előkészítés a *generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek létesítése* a 3. pontban rögzített célterület c) tevékenysége esetén.

Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

- Szokásostól eltérő talaj előkészítés a felhívás 3.1.1.2 fejezet 2. b), c), d), pontjai esetében amennyiben a tevékenység az Országos Erdőállomány Adattárban az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 16. § (6) bekezdése alapján nyilvántartott erdőrészt területén valósul meg
- Kerítés létesítése a felhívás 3.1.1.2. fejezet 1.a), b), 2. b), c), d), 3 b), pontjai esetében.
- Kiindulási növényanyag előállítása a felhívás 3.1.1.2. fejezet 2.) a), b.), c.), d.) pontjai esetében Ex situ módon létesítendő gyűjtemény esetén választható, önállóan nem támogatható tevékenységek:
 - E.1. Erdészeti faanyagtermő növények ex situ megőrzés kiindulási anyaga előállítása
 - E.1.1. Növényanyag előállítása dugványozással, ill. merisztéma szaporítással
 - E.1.2. Növényanyag előállítása oltással, szemzéssel
 - E.1.3. Növényanyag előállítása generatív szaporítással.

8) VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

Mivel a klímaváltozás jelentős és egyre fokozódó abiotikus kockázatokat jelent, Magyarországon is egyre gyakoribbá váltak a száraz, aszályos évek – ezáltal a tűzveszély is jelentősen növekedett. Az erdőgazdálkodás biztonsága érdekében szükséges fokozott figyelmet fordítani az erdőtűzek kialakulásának megelőzésére – a pályázati felhívás ehhez biztosít megfelelő támogatást.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- 1.) Tűzpászták esetén:
 - a) „A” típusú keskeny tűzpászta kialakítása vagy fenntartása;
 - b) „B” típusú járható tűzpászta kialakítása vagy fenntartása;
 - c) „C” típusú széles tűzpászta kialakítása vagy fenntartása.
- 2.) Víznyerőhely esetén:
 - a) „A” típusú víznyerőhely kialakítása:
 - aa) vízzáró talaj alkalmazása;
 - ab) egyéb szigetelés alkalmazása.
 - b) „B” típusú víznyerőhely kialakítása:
 - ba) vízzáró talaj alkalmazása;
 - bb) egyéb szigetelés alkalmazása.
 - c) „C” típusú víznyerőhely kialakítására:
 - ca) vízzáró talaj alkalmazása;
 - cb) egyéb szigetelés alkalmazása.
- 3.) Fenyő fő-fafajú állományok tisztításából származó fenyő tisztítási anyag eltávolítása.
- 4.) Tuskósortok lehordásának támogatása.

9) VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A támogatás célja az erdőtűzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve – és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása. Csak olyan káresemények esetén igényelhető a támogatás, ahol korábban a gazdálkodó vagy a szakszemélyzet eleget tett a *az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM*

rendelet (továbbiakban: Vhr.) 40.§ szerint előírt bejelentési kötelezettségének, és a károsodás mértéke az erdészeti hatóság által igazoltan eléri a meghatározott mértéket.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A támogatás az Evt. hatálya alá tartozó a 16. § (6) bekezdésében meghatározott területeken vehető igénybe a felhívásban meghatározott részletes szakmai feltételek szerint.

A támogatás az erdőgazdálkodási potenciál esetében az alábbiak szerint épül fel:

- a. helyreállítási alaptámogatás;
- b. kiegészítő támogatás.

Az Országos Erdőállomány Adattár adatai alapján kiegészítő támogatás adható a következő tevékenységek elvégzésére:

- 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése; vagy
- 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése.

A kiegészítő támogatás önállóan nem, csak az alaptámogatással együtt vehető igénybe.

Nem igényelhető támogatás:

- törevágással, sarjztatással történő erdő-helyreállításra,
- karácsonyfatelepre, díszítőgallytelepre;
- fás szárú energetikai célú ültetvényre;
- 15 évnél rövidebb vágáskorú faállományra;
- az árvíz által az Erdőrendezési Szabályzatról szóló 88/2000. (XI. 10.) FVM rendelet alapján készült Erdőrendezési útmutató szerinti, „nagyon mély és mély fekvési besorolású ártéren” keletkezett kár után
- Magyar Állam tulajdonában és a Honvédelmi Minisztérium kezelésében lévő lö-, és gyakorlótér területére.

A támogatási kérelmeket – amelyek egyben kifizetési igénylésnek is minősülnek – minden évben az egységes kérelem keretében lehet benyújtani. Támogatást igénylő a felhívásban meghatározott feltételek alapján a káresemény bekövetkeztét követő két naptári éven belül, a tevékenység erdőrésztlenkénti maradéktalan megvalósítását követően jogosult a támogatási kérelem benyújtására. Ettől a határidőtől abban az esetben lehet eltérni, ha az erdészeti hatóság az Evt. 52/A. § (5) bekezdésére való hivatkozással – kizárólag jelentős mértékű abiotikus károsítás bekövetkezése miatt – határozatban rögzíti, hogy az Evt. 52§ (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül, az erdőgazdálkodónak nem felróható okból a felújítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni és egyúttal számára engedélyezte a felújítás megkezdésére vonatkozó határidő kitolását.

10) VP5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

A felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkciójukat. Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben várható fahasználatok során tapasztalhatók.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- a) kézi befejezett ápolás, gépi befejezett ápolás;

- b) tisztítás fahasználat;
- c) magas törzsnyesés (5m), kihordás, sorba rendezés, vagy aprítás.

Támogatási kérelmet várhatóan az alábbi időszakokban lehet benyújtani:

- 2020. február 1-től – március 2-ig
- 2021. február 1-től – március 2-ig.

11) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A felhívás célja, hogy a magyar erdők közjavainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön. A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A) erdei pihenőhely kialakítása vagy továbbfejlesztése: jellemzően gyalogos kirándulás vagy gyalogtúra során rövid pihenésre szolgáló, közúton jellemzően nem megközelíthető, kisebb közjóléti berendezés-együttes,

B) erdei kirándulólhely és településkörnyéki kirándulólhely kialakítása vagy továbbfejlesztése: intenzíven látogatott, huzamosabb ott tartózkodást biztosító vagy kirándulási célt szolgáló, többfunkciós közjóléti berendezés-együttes, amely a kirándulók számára pihenési, rekreációs lehetőséget is biztosít.

Mindkét célterületen kizárólag korlátozásmentesen és ingyenesen igénybe vehető eszközök és létesítmények támogathatók, amelyeket a kedvezményezettek kötelesek 5 éven keresztül úgy fenntartani, hogy térítésmentesen igénybe vehetők legyenek. Egy támogatási kérelmet egy vagy akár mindkét célterületre is be lehet nyújtani.

12) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli erdőgazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a lokális megújuló energia rendszer kiszolgálását, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak önállóan:

Az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához szükséges, a felhívás 4. számú mellékletében felsorolt gépek, eszközök beszerzése:

- I. Erdőgazdálkodásban használt gépek, eszközök beszerzése
- II. Fatermékek felkészítését szolgáló gépek beszerzése
- III. Erdei gomba, gyógynövény és vadgyümölcs feldolgozását vagy tárolását szolgáló fejlesztés.

Fenti tevékenységekhez kapcsolódóan az alábbi tevékenységek támogathatók még, **nem** önállóan:

- Tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése. *(kötelező)*
- Projekt-előkészítés, projekt-menedzsment. *(választható)*
- A felhívás 3.1.1.1. fejezete alapján kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységekhez kapcsolódó vezérlő, térinformatikai szoftverek megvásárlása. *(választható).*

13) VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései

A felhívás célja egy vízvisszatartáson alapuló tájgazdálkodás kialakításának támogatása. A vízvisszatartáson alapuló tájgazdálkodás lényege, hogy a vízbő időszakok vízfeleslegét a területen térben máshol vagy időben később hasznosítható vízkészletekké alakítsa át. A gazdaság, a lakosság, az ökológiai rendszer fenntartása szempontjából egyaránt fontos a vízjárás szélsőségeinek enyhítése és a vízháztartás kiegyenlítése. A felhívásra erdőgazdálkodók és/vagy mezőgazdasági termelők által alkotott, legalább 5 tagú konzorciumok pályázhatnak. A konzorciumi tagok nem minősülhetnek kapcsolt vállalkozásnak.

A felhívás keretében a kötelezően megvalósítandó tevékenységek a *vízvisszatartás* és a *vízvisszatartás utáni területhasznosítás*, melyekhez a felhívásban további kötelezően, illetve választhatóan megvalósítandó önállóan nem támogatható tevékenységek kapcsolódnak (például: zöld pont rendszer)

4. táblázat: Az erdészeti támogatásra jogosultak mátrixa

A táblázatban X-szel jelöltük azokat, akik az adott felhívás esetében **jogosultak** a támogatást igénybe venni.

	50% vagy afölötti <u>állami</u> tulajdonú erdőgazdálkodó, központi költségvetési szerv	Magánjogi erdőgazdálkodó	Jogszerű földhasználó	Megjegyzés
VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések		X		
VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása			X	Magánjogi földhasználók, települési önkormányzatok és társulásaik vehetik igénybe.
VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása			X	Jogosultsági feltételeknek meg kell felelni.
VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések		X		Támogatásra jogosult még: települési önkormányzatok, amennyiben állami tulajdonban lévő erdő erdőgazdálkodója.
VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások	X	X		Jogosultsági feltételeknek meg kell felelni. Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése	X	X		<u>Támogatásra jogosult még:</u> az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 110/2003. (X.21.) FVM rendelet 1.§ (3) bekezdés c) pontja alapján nyilvántartásba vett erdészeti szaporítóanyag termelők , és a közzogi szervezetek . Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.

VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése	X	X		Támogatásra jogosult még: az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 110/2003. (X.21.) FVM rendelet 1.§ (3) bekezdés c) pontja alapján nyilvántartásba vett erdészeti szaporítóanyag termelők , és a közjogi szervezetek . Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése	X	X		
VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása	X	X		
VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek		X		Támogatásra jogosult még: önkormányzati erdőgazdálkodók.
VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése	X	X		
VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások		X		Támogatásra jogosult még: önkormányzati erdőgazdálkodók, mikrovállalkozások, erdészeti szolgáltató vállalkozások. A támogatást igénylők körére vonatkozó részletes feltételeket a pályázati felhívás 4.1. fejezete tartalmazza.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Erdőgazdálkodás

Az erdőterületek jelenlegi támogatásával két lényeges probléma merül fel: az állami tulajdonú erdők vagyonkezelőinek Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetésekből és az erdő-környezetvédelmi kifizetésekből való kizárása, valamint az elérhető programok túlságosan általános jellege.

A jövőben javasolt az állami tulajdonú gazdálkodókra is kiterjeszteni a kompenzációs kifizetés igénybevételének lehetőségét. Ezzel az állami gazdálkodók is ösztönözhetőek lennének a földhasználati szabályok pontosabb betartására. Emellett fontos lenne a kompenzáció mértékét az erdőtervben előírt természetvédelmi célú korlátozások függvényében megállapítani.

A jelenleg működő erdő-környezetvédelmi program célterületeit a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési javaslatok képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás-javaslat sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. Az erdőtervben rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás-javaslat természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi erdő-környezetvédelmi programokkal ellentétben nem célterületek nagy előírás-csomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírás-javaslatok közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírás-javaslatonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak a javaslatok közül. A rendszer elindításához szükséges a kezelési egységek és az erdőrészek átfedésének egyeztetése. Amennyire lehetséges, kívánatos az erdőrészelethatárokat a kezelési egységek határaihoz igazítani. Ahol ez nem lehetséges, a kezelési egységeket állományrészekként kell elkülöníteni a részleten belül.

3.3.2. Pályázati források

Jelenleg nincsenek a tervezési terület vonatkozásában futó pályázatok. A jövőben elsősorban az állami tulajdonú erdők átalakítása, állapotuk javítása lehet reális pályázati cél KEHOP forrásból a 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) és a 91K0 Illír bükkösök, 91L0 Illír gyertyános tölgyesek közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzése, kiterjedésének növelése céljából.

3.3.3. Egyéb

A kezelési javaslatok megvalósításának egyéb eszközei nem szükségesek.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A Remetekert különleges természetmegőrzési terület fenntartási tervének készítése során szükség szerint az önkormányzatokkal, a Zala megyei Kormányhivatal szakembereivel, valamint az egyéb érintettekkel (pl. vadásztársaságok) felvettük a kapcsolatot. Ezek célja többnyire adatkérés, adategyeztetés, tájékoztatás volt.

Előkészítés

A véleményezés előkészítésének fázisában összegyűjtöttük az érintett települések önkormányzatainak (polgármesterek, jegyzők, önkormányzati hivatalok), az érintett hatóságok és állami kezelő szervezetek, szakmai érdekképviselők, civil szervezetek, tudományos és szakmai intézmények és szakemberek elérhetőségeit (e-mail). A lista összeállításában a kormányhivatal munkatársaitól kaptunk segítséget, amit köszönettel vettünk.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A terv véleményezésre kész formában a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján volt elérhető 2018. május 9-től 2018. május 30-ig. 2018.05.23-án a fenntartási tervről a kommunikáció címzettjeinek meghívásával egyeztető fórumot tartottunk Nagykapornakon. Az érintettek elektronikus úton értesítést kaptak, melyben a véleményezésre lettek felkérve, egyúttal a terv elérhetőségéről (letöltés elérhetősége a világhálón) is útmutatót kaptak.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4 § (4) alapján egyeztetni kell a nemzeti park igazgatósággal, az alapszabály (alapító okirat) szerint környezet- és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetekkel, a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervekkel és települési önkormányzatokkal, a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosaival és vagyonkezelőivel, valamint ezek gazdasági érdek-képviselői szerveivel.

Fentiek alapján a véleményezésre felkért szervezetek az alábbiak voltak:

igazgatóság	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Csopak Kossuth u. 16.
társadalmi szervezetek	Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány 8744 Orosztony, Temesvári u. 8.
	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zala megyei helyi csoport

	Zöld Zala Természetvédelmi Alapítvány 8900. Zalaegerszeg, Závodszky u. 1/d
	Göcsej Természetvédelmi Alapítvány 8984 Gombosszeg, Petőfi u. 1.
államigazgatási szervek	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály 8900 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós utca 36.
	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Növény - és Talajvédelmi Osztály8900 Zalaegerszeg, Kinizsi u. 81.
	Zala Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály 8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi u. 10.
	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Földművelésügyi Osztály8900 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós utca 36.
	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály8900 Zalaegerszeg, Mártírok u. 35- 39. II. emelet
település önkormányzatok	Szentpéterúr Község Önkormányzata, 8762 Szentpéterúr, Petőfi u. 1.
	Nagykapornak Körjegyzőség, 8935 Nagykapornak, Fő út 17.
tulajdonosok, kezelők	Zalaerdő Erdészeti Zrt. 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.
	Magyar Erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége Budapest, Budakeszi út.91.
	Országos Magyar Vadászkamara Vas Megyei Területi Szervezete Szombathely, Puskás Tivadar u. 7.
	Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk az észrevételek tartalmát, és a terv vélemények alapján történt változásait. Érdemi, módosításra irányuló észrevételeket a Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya, a Zalaerdő Erdészeti Zrt., a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság foglalmaztak meg.

A Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya véleményében a fenntartási terv pontatlanságaira hívja fel a figyelmet, valamint megfontolásra javasolja a KE-1 Erdőrezervátum kezelési egység kiterjesztését az Erdőrezervátum pufferzónájára, illetve a KE-2 Örökerdő kezelési egységét az ismert rétisas fészkek védőzónájára. A szöveg a javaslatok alapján módosult.

A Zalaerdő Erdészeti Zrt. kifogásolta a kezelési javaslatok sablonos megfogalmazását, továbbá túlzónak tartotta egyes javaslatok (vegyszerhasználat, időbeni korlát) bevezetését. Álláspontjuk szerint a tervekben megfogalmazott javaslatok sok esetben ellentétesek, szigorúbbak az erdőtörvény időközben megváltozott előírásaival, valamint a javaslatok sok esetben erdészeti szakmai szempontból megalapozatlanok, nem indokoltak, de nem is kivitelezhetők. Technológiai kérdésekkel a fenntartási tervben véleményük szerint nem kellene foglalkozni. A gazdálkodó szerint a terv nem veszi figyelembe a gazdasági érdekeket. A gazdálkodó egyes javaslatai a szövegben átvezetésre kerültek, de alapjaiban nem változott a fenntartási terv.

A Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság véleményében leírta, hogy az érintett vízfolyások fenntartását, karbantartási munkák elvégzését a jövőben is szeretné a Natura 2000 területen belül is elvégezni. A fenntartási tervet a javaslatok alapján kiegészítettük.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság véleményében alapvetően egyetértett a kezelési egységek rendszerével és az azokban megfogalmazott kezelési javaslatokkal, de számos helyen pontosításokat, konkrét megfogalmazásokat javasolt (pl. vágásterületek maximalizálása, biotópfák mennyiségének meghatározása, veszélyeztető tényezők módosítása). Álláspontjuk szerint az elegyfajok kíméletére való felhívást a fiatalosok vonatkozásában is be kell építeni a szövegbe, továbbá szükséges kiemelni, hogy bükkös tölgyesekre cserélése kerülendő.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1 Környezeti adottságok

1.1.1. Éghajlati adottságok

Hőmérsékleti viszonyok

Mérsékeltén hűvös-mérsékeltén nedves éghajlatú terület.

Évente 1900-1950 óra napsütés várható. A nyári és a téli évnegyedben É-i része valamivel több napsütést élvez, mint a déliek (D-en: 760 óra és 185 óra körül; É-on 780 óra és 190 óra körül).

A hőmérséklet évi és nyári félévi átlaga É-on alacsonyabb, mint D-en (É-on: 9,5°C és 15,5°C, a középső és D-i területeken: 9,7°C és 16°C fölött). Ápr. 15 és okt. 15 között, mintegy 183 napon keresztül a napi középhőmérséklet meghaladja a 10°C-ot. A fagymentes időszak tartama 175-180 nap, kezdete ápr. 20-25 között, vége okt. 15 és 20 között van. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga D-en 32,5°C, É-on 33,0°C.

A felsorolt adatok alapján a Remetekert térségében a szubalpin klímahatás még érvényesül. A Walter-féle klímadiagramok segítségével megrajzolt klímazonális vegetációtérkép a gyertyános-tölgyesek és részben a bükkösök klímaövébe sorolja.

Csapadékviszonyok

Évi 700 és 750 mm közötti csapadék a valószínű. A nyári félévben D-en valamivel több, mint 460 mm, É-on 430-450 mm eső várható. Nagykanizsán mérték a legtöbb 24 órás csapadékot, 93 mm-t. A hótakarós napok átlagos száma évi 36-38, az átlagos maximális hóvastagság 32-34 cm.

Szélviszonyok

A kistáj uralkodó széliránya az É-i, második helyen a D-i áll. Az átlagos szélesebesség 2,5 m/s körüli, a hátság magasabb pontjain megközelíti a 3 m/s-ot.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A terület nyugati részének vizeit a Principális-csatorna vezeti bele a Drávába, míg a nyugati része a Zala és ezáltal a Balaton vízgyűjtőjéhez tartozik. A Remetekert területén eredő Geszteréti-patak Misefánál torkollik bele a Principális-csatornába, míg a terület keleti, délkeleti vízgyűjtője a Zalacsányi-patak, mely Zalacsánynál éri el a Zalát. A Remetekert Natura 2000 területen lévő két vízfolyás felső szakaszai szabályozatlanok, mederrendezéssel csak az alsóbb, településekhez közeli szakaszok érintettek. A terület patak völgyei viszonylag szűkek és tagoltak, így természetes állóvizek nem alakultak ki benne.

1.1.3. Talajtani adottságok

A Zalaapáti-hát kistáját lejtőlőszőn kialakult agyagbemosódásos barna erdőtalajok és periglaciális üledéken képződött pszeudoglejes barna erdőtalajok uralják. Ezek együttesen a talajok 94%-át teszik ki. Az agyagbemosódásos barna erdőtalajok mechanikai összetétele túlnyomórészt vályog, helyenként, homokos vályog. Vízgazdálkodásuk kedvező, termékenységi besorolásuk VI. Az erdő, a szántó és a szőlő-gyümölcsösterületek aránya közel azonosan oszlik meg rajtuk. Ez azt jelenti, hogy jelentős szőlő- és gyümölcstermő terület.

Minthogy a kistáj változatos dombvidék, jelentős az eróziós potenciálja. Ez magyarázza, hogy viszonylag gyakori – bár kis területi részarányal megjelenő – a lepusztulásuk révén kialakult földes kopár, amelynek termékenysége természetesen jóval gyengébb.

1.2. Természeti adottságok

Élőhely-típusok szerinti jellemzés

A területet döntően erdők borítják, melyek közül legjelentősebb kiterjedéssel a gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és a bükkösök bírnak. Potenciális vegetációját tekintve a Natura 2000 terület döntően bükkös, a gyertyános-tölgyesek részarányának növekedése a korábbi intenzív erdőhasználatoknak köszönhető. Égerligetek csak nagyon kis kiterjedésben fordulnak elő a területen lévő időszakos vízfolyások mellett. A napjainkban jelen lévő intenzív erdőgazdálkodás miatt magas a jellegtelen származékerdők aránya. Fenyőültetvények csak fragmentálisan vannak jelen, viszont az akác részaránya nagy. Akácok főleg az erdőtömb szélein találhatók, többségükben egykori szántók vagy legelők erdősítésével jöttek létre. Az akác sajnos terjedőben van a természetes erdőtürelésekben is.

A Natura 2000 területről a nyílt élőhelyek szinte teljesen hiányoznak. Korábban szántók, legelők voltak az erdőtömb szélein, de ezek már jó néhány évtizede beerdősültek vagy erdősítették őket.

Florisztikai jellemzés

A Remetekert bükkösei ugyan szubmontánnak tekinthetők, de néhány itteni faj (nemes májvirág-*Hepatica nobilis*, erdei ciklámen-*Cyclamen purpurascens*, felfutó piritógyökér-*Tamus communis*) illír színezetet ad nekik. Az illír bükkösök, csakúgy, mint az illír gyertyános tölgyesek, inkább növényföldrajzi szempontból különülnek el a szubmontán és montán bükkösöktől. Itt is jelentős szerephez juthat a csertölgy (*Quercus cerris*), s a lágyszárúak esetében itt is a szubmediterrán elemek megjelenése jellemző. A szűk völgyekben lévő bükkösök páfrányfajokban gazdagok (karéjos vesepáfrány-*Polystichum aculeatum*, erdei pajzsika-*Dryopteris filix-mas*, szálkás pajzsika-*Dryopteris carthusiana*), ezekben hűvösebb mikroklimájú állományokban fordul elő a védett farkasboroszlán (*Daphne mezereum*) és a farkasölő sisakvirág (*Aconitum vulpina*). A gyertyános-tölgyesek és bükkösök fajkészlete közel azonos. A bükkösök termőhelyén döntően gyertyános-kocsánytalan tölgyesek alakultak ki, de kis kiterjedésben előfordulnak gyertyános-kocsányos tölgyesek is. A két koronaszint nem minden esetben figyelhető meg. A koronaszintben a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) mellett általában megtalálható a kocsánytalan tölgy (*Q. petraea*) is. A csertölgy (*Q. cerris*) és az erdei fenyő (*Pinus nigra*) is jellemző elegyfaj egy-egy foltban. Gyakoriak a nagy vadcserecsnyék (*Cerasus avium*). További fajok: hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), szelídgesztenye (*Castanea*

sativa), bükk (*Fagus sylvatica*). Ahol van cserjeszint, ott vagy az újulat alkotja vagy fekete bodza (*Sambucus nigra*).

A lágyszárú szint rendszerint gyér, foltokban jelennek meg fajai: medvehagyma (*Allium ursinum*), szagos müge (*Galium odoratum*), erdei ibolya (*Viola reichenbachiana*), erdei madársóska (*Oxalis acetosella*), salátaboglárka (*Ranunculus ficaria*), erdei szamóca (*Fragaria vesca*), hagymás fogasír (*Dentaria bulbifera*), európai gombornyő (*Sanicula europaea*), kis télizöld (*Vinca minor*), odvas keltike (*Corydalis cava*), ujjas keltike (*Corydalis solida*).

A bolygatott helyeken gyakran tömeges a hagymaszagú kányazsombor (*Alliaria petiolata*) és a ragadós galaj (*Galium aparine*). A fragmentális égerligetek aljnövényzetében néhol megjelenik a védett kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*) és a szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*). Előbbi faj gyakran tömeges az itteni akácosokban is.

Zoológiai jellemzés

A terület xilofág bogárfaunája gazdag, ugyanakkor az idős, holt fákat tartalmazó erdők egyre kisebb kiterjedésben vannak jelen, ezért a fajok egyedszáma alacsony. A korhadt fákhöz kötődő fajok legértékesebbike a gyászcsincér (*Morimus funereus*), melynek Zalában csak a Remetekert területén ismert előfordulása. 2015-ben előkerült farakásról a havasi cincér (*Rosalia alpina*) is, de a fajt azóta sem látták a területen, állomány nagysága ismertetlen. A szarvasbogár (*Lucanus cervus*) a terület gyertyános-tölgyeseiben gyakori faj, míg az ugyanitt élő nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) csak ritkán kerül szem elé. A terület völgyeiben lévő erdők puhafáiban jelentős állománya él a skarlátbogárnak (*Cucujus cinnaberinus*), a vágásterületek magaskórósaiban szórványosan van jelen a csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*). A Remetekert legnagyobb értékei a denevérek, melyek közül kiemelendő a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a vízi denevér (*Myotis daubentonii*) előfordulása. Mindegyik faj az idős, odvas fákban gazdag erdőkhez kötődik és itteni előfordulásuk jelzi az értékes területek jelentős kiterjedését. Madarak közül a területen a holtfában gazdag, idős erdők fajai érdemelnek említést. Az itteni erdőkben a nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) gyakori, a közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) szórványos, míg a fekete harkály (*Dryocopus martius*) és a zöld küllő (*Picus viridis*) ritka fészkelő. A legnagyobb madártani érték azonban a szintén idős erdőkben fészkelő rétisas (*Heliaeetus albicilla*), egy pár a Remetekert Natura 2000 területen rendszeresen költ.

5. táblázat: a területen előforduló élőhelyek Á-NÉR kategóriák szerint

Á-NÉR kód	Megnevezés	Natura 2000 élőhelytípus kódja	Terület (Ha)	Előfordulási arány
J5	Égerligetek	91E0*	0,63	0,07 %
K1a	Gyertyános-kocsányos tölgyesek	91L0	41,89	4,33 %
K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	91L0	258,93	26,78 %
K5	Bükkösök	91K0	277,80	28,73 %

OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok		0,5	0,052 %
P1	Őshonos fafajú fiatalosok		5,28	0,55 %
P6	Parkok, kastélyparkok, parkok, temetők		1,33	0,14 %
P8	Vágásterületek		40,71	4,21 %
RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők		4,73	0,49 %
RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők		30,74	3,18 %
RDb	Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők		5,2	0,54 %
S1	Ültetett akácosok		290,61	30,05 %
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők		3,71	0,38 %
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek		2,56	0,26 %
S5	Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek		2,28	0,24 %
U11	Út- és vasúthálózat		0,09	0,009 %

* kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

6. táblázat: a tervezési terület jelölő élőhelyei

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás ¹ (A-D)
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők	C
91K0	Illír bükkösök	A
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek	A

¹ Az élőhelyek minősítési kódtáblája az alábbi reprezentáltsághoz köthetők: A = kiemelkedő reprezentativitás; B = jó reprezentativitás; C = szignifikáns reprezentativitás. Ha egy élőhelytípus megtalálható ugyan, de a kérdéses terület szempontjából nem jelentős, ezt egy negyedik kategóriaként kell jelezni: D = nem szignifikáns jelenlét.

Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Élőhely kódja:

91E0

Élőhely előfordulásai a területen:

A terület déli részén keresztülhaladó Zalacsányi-patak mentén egy állománya van jelen.

Élőhely területi aránya:

0,07 %

Élőhely kiterjedése a területen:

6,39 ha

Élőhely jellemzése:

Á-NÉR 2011 kód: J4

Ide sorolhatók a terület déli részén lévő Zalacsányi-patak menti égeresek. Keskeny sávban fordul elő, állománya jellegtelen, ott főleg nedvességkedvelő bükkös fajok fordulnak elő. Az itteni égerligetek átalakulóban lévők, nem tipikusak.

Jellemző fajok: *Alnus glutinosa*, *Cerasus avium*, *Quercus robur* C: *Allium ursinum*, *Asarum europaeum*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Geranium phaeum*, *Ranunculus ficaria*

Élőhely természetességi -
degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes*: 3

A fennmaradt állományok rendkívül fragmentáltak, nem tipikusak.

Élőhely veszélyeztetettsége:

közepesen veszélyeztetett élőhely.

Az állományok fragmentáltak, kis kiterjedésűek, termőhelyeiket több esetben tölgyel vagy égerrel

erdősítették be. Az itteni állományok átalakulóban vannak gyertyános-tölgyesekké, ez is mutatja másodlagos jellegüket.

Veszélyeztető tényezők:

B02 - Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is.

Illír bükkösök

Élőhely kódja:

91K0

Élőhely előfordulásai a területen:

A Natura 2000 terület szinte teljes egészében bükkös termőhelyen van. A korábbi erdőhasználatoknak köszönhetően a bükk elegyaránya csökkent, de napjainkban is meghatározóak a bükkösök a területen, különösen a központi részen.

Élőhely területi aránya:

28,73 %

Élőhely kiterjedése a területen:

277,8 ha

Élőhely jellemzése:

Á-NÉR 2011 kód: K5

A térképezett terület jellemző vegetációtípusa a bükkös. Az itteni állományokban az illír jelleg nem mutatkozik meg számottevően, lágyszárú szintjük szegényes. Ez alapján célszerű lenne a remetekerti bükkösök áthelyezése a 9130 kategóriába. A területen ráadásul több olyan állomány van, melyekből teljesen hiányoznak az illír hatást jelző fajok, így azok a szubmontán bükkösöktől gyakorlatilag elválaszthatatlanok. Legjobb természetességük a szűk völgyekben lévő állományok.

Jellemző fajok:

Fagus sylvatica, *Alnus glutinosa*, *Acer pseudoplatanus*, *Populus tremula*, *Ulmus spp.*, *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *C: Allium ursinum*, *Oxalis acetosella*, *Carex pilosa*, *Galium odoratum*, *Asarum europaeum*, *Galeobdolon luteum*, *Vinca minor*, *Geranium phaeum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Ranunculus ficaria*, *Aegopodium podagraria*, *Sanicula europea*, *Pulmonaria officinalis*. Illír jelleget erősítik: *Cyclamen purpurascens*, *Tamus communis*, *Hepatica nobilis*, *Primula vulgaris*. Szűk völgyben lévő állományokban: *Salvia glutinosa*, *Daphne mezereum*, *Dryopteris filix-mas*, *Paris quadrifolia*

Élőhely természetességi -
degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 3

A területen lévő állományok jellegtelenek, fajszegények. Véghasználatuk nagyrészt tarvágással történik. Az állományokban jelentős a vadhatás.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Közepes mértékben veszélyeztetett élőhely.

Véghasználatuk tarvágással történik, de néhány erdőrészlet átalakító üzemmódban van. Jelentős veszélyforrás az akác terjedése. A bükkösök szomszédságában nagy kiterjedésű akácültetvények vannak, így az akác könnyen kolonizálja a szomszédos természetsterű erőket. A jelentős vadhatás, az erózióban, az aljnövényzet elszegényedésében és a természetes felújuló képesség csökkenésében mutatkozik meg.

Veszélyeztető tényezők:

B02 - Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is.

B03 - Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)

B06 - Fakitermelés (kivéve tarvágás)

B09 - Tarvágás

B12 - Ritkítás (lombkoronaszintben)

B13 - Égetés erdészeti célból

B16 - Faanyag szállítása

G07 - Vadászat

I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)

Illír gyertyános-tölgyesek

Élőhely kódja:

91L0

Élőhely előfordulásai a területen:

A Natura 2000 területen gyakori élőhely, nagy részük a korábbi erdőhasználat során, bükkösök átalakításával jött létre.

Élőhely területi aránya:

31,11 %

Élőhely kiterjedése a területen:

300,82 ha

Élőhely jellemzése:

Á-NÉR 2011 kód: K2

Ide soroltuk az összes gyertyán kocsánytalan és kocsányos tölgy dominanciájú állományt, annak ellenére, hogy más különbség általában nem mutatkozik az itteni gyertyános-tölgyesek és bükkösök között. Lágyszárú fajkészletük teljesen megegyezik a bükkösökével. Létüket a korábbi erdőhasználatoknak köszönhetik, az idősebb állományoknál megfigyelhető a bükk újulása a cserjeszintben. A kevés szubmediterrán hatást tükröző faj alapján az itteni gyertyános-tölgyesek áthelyezése javasolt a pannon gyertyános-tölgyesek kategóriájába. Gyertyános-tölgyesek eredetileg a patakok szélesebb völgyeiben lehettek, ezen a termőhelyen napainkban faültetvények vannak.

Jellemző fajok: *Quercus robur*, *Q. petraea*, *Acer pseudoplatanus*, *Cerasus avium*, *Robinia*

pseudoacacia, Sambucus nigra, Rubus fruticosus, Pulmonaria officinalis, Allium ursinum, Ranunculus ficaria, Geranium robertianum, Galium odoratum, G. aparine, Lamium maculatum, Viola reichenbachiana, Oxalis acetosella, Sanicula europaea, Asarum europaeum

Élőhely természetességi -
degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 3

A területen lévő állományok fajszegények, jellegtelenek.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Közepes mértékben veszélyeztetett élőhely.

Véghasználatuk tarvágással történik, az utóbbi években a területen nagy kiterjedésű vágásterületek keletkeztek, melyek a környező idősebb állományok mikroklímáját is hátrányosan befolyásolják. A vágásterületeken ráadásul az erózió is károsítja a termőhelyet, valamint a felújításokban inváziós fajok terjednek el. Számos akáccal elegyes állomány található meg a területen.

Veszélyeztető tényezők:

B02 - Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is.

B03 - Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)

B06 - Fakitermelés (kivéve tarvágás)

B09 - Tarvágás

B12 - Ritkítás (lombkoronaszintben)

B13 - Égetés erdészeti célból

B16 - Faanyag szállítása

G07 - Vadászat

I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)

*Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh–Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

1.2.2 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A terület adatlapján közösségi jelentőségű növényfaj nem szerepel.

1.2.3 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

7. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Population (A-D)
II., IV.	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	C
II.	szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	C
II.	gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>)	C
II,IV	Nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	Javasolt: C
II, IV	Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>)	Javasolt: C
II,IV	skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	Javasolt: C
II, IV	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	Javasolt: D
II.	csikos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>) *	D
II., IV.	havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) *	D

A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % $\geq$ p > 15 %; B = 15 % $\geq$ p > 2 %; C = 2 % $\geq$ p > 0 %. D = nem szignifikáns populáció.

* kiemelt közösségi jelentőségű állatfaj

1.2.3.1 Jelölő fajok

Faj neve:	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)
Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A terület központi részén lévő gyertyános-tölgyesekben ritka, de lokálisan tömegesen jelentkező faj. Valószínűleg a Natura 2000 terület idősebb erdeiben feltételezhetően máshol is él.
Állománynagyság (jelöléskor):	R (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az elmúlt években a tervezési terület több erdőrészletéből, sok élő és elhullott példánya került elő. A röplyukak alapján lokálisan nagy számban fordul elő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincsenek adatok az összehasonlításhoz, így nem becsülhető.
Faj veszélyeztetettsége:	A kis populációt sújtó sztochasztikus hatások miatt közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A vágásos erdőgazdálkodás (B09) és a holtfa eltávolítása a gyertyános-kocsánytalan tölgyesekből (B07).
Faj neve:	szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A felmérések során számos alkalommal észlelték, döntően idős bükkösökben és gyertyános-tölgyesekben. A terület egészen általánosan elterjedt faj, bár az ott történt fakitermelések miatt számos élőhelye megszűnt.
Állománynagyság (jelöléskor):	C (gyakori)
Állománynagyság	C

(tervkészítéskor):

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Nincsenek adatok az összehasonlításhoz, így nem
becsülhető

Faj veszélyeztetettsége:

Élőhelyeinek beszűkülése és jelenleg folyó kezelése
miatt közepesen veszélyeztetett. A közelmúltban számos
idős erdőt termeltek ki, így élőhelye folyamatosan
szűkül.

Veszélyeztető tényezők:

A vágásos erdőgazdálkodás (B09) és a holtfa eltávolítása
a gyertyános-kocsánytalan tölgyesekből (B07).

Faj neve:

gyászincér (*Morimus funereus*)

Írányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A Natura 2000 területen rendszeresen megfigyelhető,
így valószínűleg ott jelentős állománya él.

Állománynagyság (jelöléskor):

V (nagyon ritka)

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

A terület idősebb, holtfákat tartalmazó erdeiben jelentős
állománya él.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Nem ismert, de valószínűleg az idős erdők fogyatkozása
miatt itteni populációja csökkenőben van.

Faj veszélyeztetettsége:

A közelmúltban végzett célirányos kutatás során Zala
megyében csak a Remetekert Natura 2000 területről
került elő, így az elszigetelt populáció megőrzése a
területen kiemelt természetvédelmi feladat kell legyen.

Röpképtelensége miatt terjedőképessége korlátozott, így kipusztulása esetén visszatelepedésének a közeli populációk hiánya miatt nincs esélye.

Veszélyeztető tényezők:

Élőhelyeinek megszűnése (B02), a Natura 2000 terület idős bükköseinek és gyertyános-tölgyeseinek fogyatkozása (B15), a holtfák eltávolítása (B07), súlyosan veszélyezteteti állományait. Az erdei utakon közlekedő gépjárművek az úton áthaladó példányokat elűthetik (B16).

1.2.3.2 Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok

Faj neve:

skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A felmérések során a Natura 2000 terület völgyeiben lévő idősebb erdőkben több helyen is előkerült.

Állománynagyság (jelöléskor):

C (gyakori)

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

A területen jelentős állománya él.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Nincsenek adatok az összehasonlításhoz, így nem becsülhető.

Faj veszélyeztetettsége:

Kismértékben veszélyeztetett, a Zalacsányi-patak mentén számos korhadt fa található, mely élőhelyül szolgálhat.

Veszélyeztető tényezők:

Az erdőhasználatok során a területen lévő faállományokból gyakran eltávolítják a kiszáradt fákat, így egyes erdőtömbökben már nincs számára alkalmas élőhely (B07).

Faj neve:

közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A területről több példány is előkerült. Mivel a faj települések épületeiben él, a Natura 2000 területen szálláshelyei limitáltan vannak jelen, mivel onnét hiányoznak a nagyobb, öreg épületek. A döntően erdős Natura 2000 területet táplálkozó területként használja

Állománynagyság (jelöléskor):

A területről korábban nem volt ismert.

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

Szaporodó állománya a Natura 2000 területen nem él, azt táplálkozó területként használja. R (ritka)

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Nincsenek adatok az összehasonlításhoz, így nem becsülhető.

Faj veszélyeztetettsége:

Települések közelében élő, épületlakó faj, a tervezési területen lévő potenciális szaporodóhelyei épületek híján rendkívül limitáltak.

Veszélyeztető tényezők:

Nem ismert.

Faj neve:

nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A Natura 2000 területen a közelmúltban számos helyről került elő. Egyaránt megtalálható a középkorú és az idős erőkben. Gyakorlatilag a Natura 2000 terület teljes területéről ismert, ott jelentős állománya él.

Állománynagyság (jelöléskor):

A területen korábban nem volt jelölő faj.

Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nem meghatározható, de valószínűleg jelentős állománya él a területen. R (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincsenek adatok az összehasonlításhoz, így nem becsülhető. Az idős erdők csökkenése miatt szaporodó állománya valószínűleg fogyatkozóban van.
Faj veszélyeztetettsége:	Korábban csak a középhegységekből volt ismert, de a közelmúlt kutatásai alapján előfordulásai megsokszorozódtak. A régióban elterjedt faj, jelenleg nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Erősen kötődik az őshonos fafajokból álló erdőkhöz. Ezen élőhelyek megszűnése a legfontosabb veszélyeztető tényező (B02, B15). A területen az idős erdők kiterjedése folyamatosan csökken, így a faj potenciális élőhelyei is gyors ütemben fogynak (B07, B08).
Faj neve:	nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>)
Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	2016-ban hálózás során két példánya került elő a Natura 2000 terület központi és északi részéről.
Állománynagyság (jelöléskor):	A területen korábban nem volt jelölő.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Feltételezhetően a faj itteni egyedszáma alacsony. R (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincsenek adatok az összehasonlításhoz, így nem becsülhető.
Faj veszélyeztetettsége:	Állománya egész Európában erősen megfogyatkozott, több helyütt kipusztulás fenyegeti; veszélyeztetett. Hazánkban már több helyről előkerült, de ritka, fokozott odafigyelést igénylő faj. A Remetékert Natura 2000 területen kis állománya él, a faj itt biztosan jelentős

mértékben veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

Erősen kötődik az őshonos fajokból álló, idős erdőkhöz. Szálláshelyeit odúkban alakítja ki. Ezen élőhelyek megszűnése a legfontosabb veszélyeztető tényező (B02, B15). A remetekertben az idős erdők területe a fakitermelések miatt fogyatkozóban van, ami jelentős káros hatással jár a fajra (B07, B08).

1.2.4 A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

8. táblázat: a tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok részletes ismertetése

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV) ²	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
karélyos vesepáfrány	<i>Polystichum aculeatum</i>	V	7 helyen található meg, főleg szűk völgyekben lévő erdőkben
farkasölő sisakvirág	<i>Aconitum vulparia</i>	V	Szűk völgyekben lévő bükkösökben szórványosan van jelen, de néhány nagy állománya is ismert.
májvirág	<i>Hepatica nobilis</i>	V	Egyetlen kis állománya van a területen.
farkasboroszlán	<i>Daphne mezereum</i>	V	A terület bükköseit szegélyeiben szórványos, de sokfelé megtalálható. Növényföldrajzi jelentősége van.
erdei ciklámen	<i>Cyclamen purpurascens</i>	V	Néhány akáccal elegyes bükkösben fordul elő. Növényföldrajzi jelentősége van.
turbánliliom	<i>Lilium martagon</i>	V	Kilenc helyen, összesen kb. 50 példány került elő. Jó állapotú bükkösök, gyertyános-tölgyesek növénye.
hóvirág	<i>Galanthus nivalis</i>	V	Geszteréti-patak szurdokvölgyében fordul elő jelentős számban, főleg akácosokban.
piritógyökér	<i>Tamus communis</i>	V	Egy fiatal kocsánytalan tölgyes ültetvényben gyakori, másutt ritka.
csőrös nőszőfű	<i>Epipactis leptochla</i>	V	Néhány egyedes előfordulásai hat helyről kerültek elő.
kislevelű nőszőfű	<i>Epipactis microphylla</i>	V	A területen pár egyede él.
Norden nőszőfű	<i>Epipactis nordenorum</i>	V	Három helyen egy-két töve került elő.
ibolyás nőszőfű	<i>Epipactis prpurata</i>	V	A terület üde erdeiben szórványos.
Vöth nőszőfű	<i>Epipactis voethii</i>	V	A terület üde erdeiben szórványos.

² V= védett, FV= fokozottan védett

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV) ²	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
fehér madársisak	<i>Cephalanthera damasonium</i>	V	A területen kis egyedszámban van jelen.
kardos madársisak	<i>Cephalanthera longifolia</i>	V	A területen kis egyedszámban van jelen.
ligeti futrinka	<i>Carabus nemoralis</i>	V	Üde erdők szórványos futóbogara.
erdei béka	<i>Rana dalmatina</i>	V	A terület erdeiben gyakori, elterjedt faj.
törékeny gyík	<i>Anguis fragilis</i>	V	Erdei utak mentén szórványosan van jelen.
fali gyík	<i>Podarcis muralis</i>	V	Erdei rakodóról került elő két példánya 2018 májusában. Valószínűleg a területen jelentős állománya él.
vízi denevér	<i>Myotis daubentonii</i>	V	Több alkalommal is előkerült. Idős odvas fákból vannak szaporodóhelyei, jelenléte az erdők holtfában való gazdagságát jelzi.
szürke hoszúfülű denevér	<i>Plecotus austriacus</i>	V	Épületlakó faj. A területet táplálkozás céljára használja. Egy alkalommal került elő.
nimfadenevér	<i>Myotis alcathoe</i>	V	A terület idős erdeiben ritka faj, két alkalommal került elő.
rőt koraidenevér	<i>Nyctalus noctula</i>	V	Idős bükkösök, gyertyános-tölgyesek elterjedt faja. A területen gyakori.
szőröskarú koraidenevér	<i>Nyctalus leisleri</i>	V	Idős bükkösökben közepesen gyakori faj.
szoprán törpedenevér	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	V	A területen általánosan elterjedt gyakori faj, mely főleg a patak völgyekben lévő idős erdőket részesíti előnyben.
fehérszélű törpedenevér	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	V	Idős bükkösökben, gyertyános-tölgyesekben szórványos.
közönséges késeidenevér	<i>Eptesicus serotinus</i>	V	A területen táplálkozás céljából fordul elő, szaporodó állományai a közeli településeken vannak.
durvavitorlájú törpedenevér	<i>Pipistrellus nathusii</i>	V	Idős gyertyános-tölgyesekben élő faj. A területen közepesen gyakori faj.

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV) ²	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	FV	A Natura 2000 területen két (egy lakott és egy váltó) fészke ismert idős erdőkből.
fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	FV	A területen költési időszakban folyamatosan jelen van, fészkelése valószínűsíthető.
fekete harkály	<i>Dryocopus martius</i>	V	Idős bükkösök szórványos fészkelője, a területen 5-6 pár költ.
közép-fakopáncs	<i>Dendrocoptes medius</i>	V	Tölgyelegyes erdők szórványos faja, a területen 5-10 pár fészkel.

1.3 Területhasználat

1.3.1 Művelési ág szerinti megoszlás

A tervezési területen közel teljes egészében üzemtervezett erdők találhatók, ebből adódóan néhány kivett közút, illetve kivett vízfolyásként nyilvántartott ingatlan kivétel a teljes terület erdő művelési ágban nyilvántartott.

9. táblázat: a tervezési területen jellemző művelési ágak megoszlása

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Megoszlás
erdő	969,76	99,78 %
kivett	2,15	0,22 %

1.3.2 Tulajdoni viszonyok

A tervezési terület közel kétharmada a Magyar Állam tulajdonában áll, a vagyonkezelői jogokat az erdők esetében Zalaerdő Erdészeti Zrt., míg a vízfolyások vonatkozásában a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság gyakorolja. A terület egyharmada van magántulajdonosok birtokában. Az önkormányzati tulajdonú területrészek aránya nem éri el a teljes terület 1 %-át sem.

10. táblázat: a tervezési terület tulajdonosi csoportjai

Tulajdonosi csoport/kezelő	Kiterjedés (ha)
egyéni területek	330,85

állami területek (Zalaerdő Erdészeti Zrt.: 596 ha, Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság: 46 ha)	640,25
önkormányzatok	0,71

1.3.3 Területhasználat és kezelés

1.3.3.1 Mezőgazdaság

Gyepgazdálkodás

A tervezési területen nem találhatók gyepek, csupán egy 0,5 ha kiterjedésű, vadföldként hasznosított, jellegtelen fajösszetételű füves terület.

Szántógazdálkodás

A területen nem találhatók szántók. A tervezési területet körülvevő szántók intenzív művelésűek.

1.3.3.2 Erdészet

A tervezési területet szinte teljes egészében lefedik az üzemtervezett erdőállományok, ezért az itt fellelhető közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek hosszú távú fennmaradásának záloga a természetmegőrzési szempontból is fenntartható erdőgazdálkodási tevékenység. Németh-Seregélyes-féle természetesség tekintetében 11% tekinthető természetközeli állapotúnak, míg 47%-ot tesz ki az erősen leromlott, és 41%-ot a közepes természetességű állományok aránya. Gazdálkodói viszonyok tekintetében az állami területek vannak többségben: a teljes terület közel kétharmadán a Zalaerdő Erdészeti Zrt. gazdálkodik. Ez akár előny is lehetne a közösségi jelentőségű értékek megőrzése tekintetében, de sajnálatos módon az állami tulajdonú területekre is alapvetően az egykorú, elegyfajokban szegény állományok, a nagy vágásterületek, az idős és holt faegyedek igen alacsony aránya jellemző, csakúgy, mint a magántulajdonban álló területrészekre. Sok esetben az elhalt, gazdasági értéket nem képviselő, ám természetvédelmi szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró, korhadó törzseket kivágásra jelölik. Elsődleges rendeltetés vonatkozásában megállapítható, hogy az erdőterület nagyobb részének besorolása faanyagtermelő (11. táblázat). A védelmi rendeltetésű erdők a teljes erdőterület 44%-át teszik ki. Ezen belül a legnagyobb arányban a Natura 2000 rendeltetésű erdőket találjuk, míg a mintegy 157 ha kiterjedésű erdőrezervátum természetvédelmi rendeltetésű. A terület erdei nincsenek extrém termőhelyi környezetben, a talajvédelmi rendeltetésű erdőrészek kiterjedése nem éri el a 10 ha-t sem. A természetvédelmi szempontból is előremutató erdőkezelési módok (kis vágásterületek alkalmazásával a korosztályszerkezet széthúzása) sajnálatos módon szinte teljes egészében az erdőrezervátum területére korlátozódnak.

A tervezési terület erdőrészei túlnyomórészt vágásos üzemmódban kezeltek, átmeneti üzemmód 12,66 %, míg faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód 3,24%-ot tesz ki (12. táblázat).

A tervezési területre vonatkoztatott távlati faállománytípusok képe igen előremutató: az akácosok, gyertyánosok, erdeifenyvesek teljes átalakítását irányozza elő. A gyertyános-tölgyesek területe növekedne a legnagyobb arányban, kisebb mértékben a bükkösöké (13. táblázat).

Korosztályviszonyok tekintetében megállapítható, hogy az 50 év alatti, fiatal állományok teszik ki az erdőterület közel kétharmadát (!), valamint az 50 és 90 év közötti, középkorú állományok további egynegyedét (14. táblázat). A 90 és 100 év közötti állományok 1,6%-ot, az igazán idős, 100 év feletti állományok 11,4%-ot borítanak.

Az állományok nagy többsége mag eredetű, a sarj eredet csupán az akác esetében számottevő.

Jelenleg csak igen kis mértékben figyelhetők meg a természetyszerű erdőgazdálkodás nyomai. A bükkös és gyertyános-tölgyes állományokkal hasonló arányban, a tervezési terület közel egyharmadán találhatók akácosok. Az akác spontán terjedése a természetközeli erdőkben is megfigyelhető. Az egyetlen, jobb állapotú égeres a Zalacsányi-patak mentén húzódik. A jelölő élőhelyek megőrzése és kedvező természetvédelmi helyzetének javítása a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat mellett kétséges.

11. táblázat: a tervezési terület erdőállományai rendeltetés szerint

Erdők rendeltetése	Terület (ha)
védelmi rendeltetésű erdők	
Természetvédelmi	151,01
Talajvédelmi	9,19
Natura 2000	261,52
<i>Védelmi rendeltetésű összesen</i>	<i>421,72</i>
gazdasági rendeltetésű erdők	
Faanyagtermelő erdők	527,96

12. táblázat: a tervezési terület erdőállományai üzem módok szerint

Üzem mód	Állami (ha)	Nem állami (ha)	Összesen (ha)
vágásos	471,50	327,17	798,67
átmeneti	120,19	-	120,19
faanyagtermelést nem szolgáló	30,82	-	30,82
<i>összesen:</i>	<i>622,51</i>	<i>327,17</i>	<i>949,68</i>
<i>részletek száma (db)</i>	<i>129</i>	<i>65</i>	<i>194</i>

13. táblázat: a tervezési területen előforduló jelenlegi és távlati faállománytípusok

Jelenlegi faállománytípusok	Bükkös	Gy-tölgyes	Kt.tölgyes	Ks.tölgyes	Cseres	Mo.tölgyes	Akác	Gyertyános	Juharos	Kőrises	Ek. lombos	N. nyár-n. fűz	Hazai nyáras	Fűzes	Égeres	Hársas	Nyíres	El. lombos	Erdeifenyves	Feketeenyves	Lucfenyves	Egyéb fenyves	Jelenlegi összesen
Bükkös	177,17	60,50																					237,67
Gy-tölgyes	16,21	119,58																					135,79
Kt.tölgyes	8,50	110,77																					119,27
Ks.tölgyes	3,17	32,24	2,82																				38,23
Cseres	8,66	14,14																					22,80
Mo.tölgyes																							
Akác	7,41	267,73		2,58																			277,72
Gyertyános	2,79	36,02																					38,81
Juharos		1,54																					1,54
Kőrises		9,99																					9,99
Ek. lombos		7,59																					7,59
N.nyár - n. fűz																							
Hazai nyáras																							
Fűzes																							
Égeres		3,19													2,58								5,77
Hársas																							
Nyíres																							
El.lombos																							

Erdei fenyves		6,10																					6,10
Fekete fenyves																							
Lucfenyves																							
Egyéb fenyves																							
Üres	18,62	29,78																					48,40
Távlati összesen	242,53	699,17	2,82	2,58											2,58								949,68

14. táblázat: a tervezési területen előforduló fajok korosztályok szerint hektárban kifejezve

Fajkód*	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-	Összesen
KST	5,65	4,92	7,44	4,32	7,02	1,75	6,81	0,57	0,95		20,84	60,27
KT	16,15	58,22	38,72	4,02	9,39	14,93	9,28	14	16,00	2,7	35,14	218,55
ET						3,81	1,01					4,82
CS		2,41	4,16	0,60	2,86	4,30	6,40	3,23	2,06	1,37	10,02	37,41
B	8,38	41,24	11,58	1,16	11,60	15,77	19,15	20,57	8,85	4,74	27,96	171,00
GY		5,80	2,26	1,07	12,16	9,69	15,56	24,72	12,82	5,51	7,50	97,09
A	47,74	19,45	81,35	96,89	31,25	0,73	2,41					279,82
Juhar		0,51	0,20	0,26	0,30	0,28	2,13	0,38			0,15	4,21
Kóris			0,68	0,44	2,41	1,67	0,76	0,34				6,30
EKL		1,15	0,15			0,33	0,59					2,22
MÉ			0,42	3,18		0,51		0,95				5,06
EF		0,25	0,31	0,73		1,59	2,56	2,41	3,38	0,21	0,59	12,03
LF				0,04	0,18							0,22
VF						1,39						1,39
Összes	77,92	133,95	147,27	112,71	77,17	56,75	66,66	67,17	44,06	14,53	103,09	901,28
Üres												48,4
Mind-össz												949,68

*A fajok kódjegyzéke megtalálható portal.nebih.gov.hu a világháló-címen.

1.3.3.3 Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

Vadgazdálkodás:

A tervezési területen vadászterülettel rendelkező Zalavölgyi Vadásztársaság (8782 Ligetfalva, Kossuth u. 11.) 20-202050-506. kódszámú vadászterület vadgazdálkodási üzemtervét a 2017.03.01.-2037.02.28. közötti időszakra a ZAH/020/1000-3/2016 határozattal hagyták jóvá.

A vadgazdálkodóktól kapott adatok a 15. számú táblázatban találhatók. A terepi tapasztalatok és a területhasználók információi alapján megállapítható, hogy a nagyvad állomány jelentős mértékben túltartott, a vadgazdálkodási tervekben szereplő állománysűrűségek pedig nagyon alábecsültek. A sűrű vadállomány az erdőgazdálkodást megnehezíti. Kiemelt probléma, hogy az erdők természetes felújítása szinte lehetetlen a vadak károkozása miatt.

15. táblázat: a "Remetekert" - Zalavölgyi Vadásztársaság vadgazdálkodási adatai az elmúlt 10 év alapján

Vadfaj	A körzet jellemző állomány-sűrűsége (pld/100 ha)	A terület jellemzői				
		Állománysűrűség (2006-2016)		Hasznosítási sűrűség (2006-2016)		A vadfajok vad-gazdálkodási jelentősége
		pld/100 ha	trend	pld/100 ha	trend	
Gímszarvas	2,55	2,47	csökkenő	1,85	növekvő	nagy
Dámszarvas	0	0	stagnáló	0	stagnáló	nincs
Őz	2,47	2,14	csökkenő	1,33	növekvő	nagy
Vaddisznó	1,09	1,15	növekvő	2,52	növekvő	nagy
Mezei nyúl	1,03	1,48	növekvő	0,02	növekvő	kicsi
Fácán	4,9	3,21	csökkenő	0,14	csökkenő	kicsi
Fogoly	0	0	stagnáló	0	stagnáló	nincs

Horgászat:

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület. Halászati, horgászati tevékenység nem folyik.

1.3.3.4 Vízgazdálkodás

A területen lévő két kisvízfolyás (Geszteréti- és Zalacsányi-patak) kezelői feladatait a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 3. § (2) bekezdése szerint a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság látja el. A patakoknak jelenleg van érvényes üzemeltetési engedélye (Geszteréti-patak: 11264/2/1994, Zalacsányi-patak: 2272/7/1972). A vízfolyások felső szakaszai vannak a Natura 2000 területen, azok nem szabályozottak. A területen működik két forrás, ezek vízhozama azonban csekély, így nem jelölhetők ki ex lege védett forrásoknak.

1.3.3.5 Turizmus

A Remetekert Natura 2000 területen nem jelentős a turizmus, ott túraútvonalak nincsenek. A nagykapornaki apátság szerzetesei közül többen remeteként a terület erdeiben éltek. Az északról dél felé haladó erdészeti út melletti kert az ő sírjaikat, s kis kápolnájukat őrzi. Innen a hely neve: „Remete”-kert. A sírkertben idős fák – tölgy, nyír, platán, juhar – díszlenek. Jelentős búcsújáró hely.

1.3.3.6 Ipar

A területen ipari létesítmény nem található, ott ipari tevékenység nem folyik. Az erdészeti út végén az erdőtömb központjában egy jelenleg is használt erdészeti rakodót alakítottak ki.

1.3.3.7 Infrastruktúra

A Natura 2000-es területen észak-dél irányban egy erdészeti út halad át, melynek vége a központi részen található erdészeti rakodó. Az út a remetekert után sorompóval zárt, forgalma nem jelentős. A sorompó előtti szakaszt a szőlőhegy megközelítéséhez is használják, a gépjárműforgalom itt is alacsony. A tervezési terület nyiladékokkal jól feltárt, de csak egyetlen aszfaltos-kavicsozott erdészeti út található. A tervezési területet vasútvonal vagy légvezeték nem keresztezi.

1.3.3.8 Egyéb

A tervezési területet 4 település közigazgatási határa érinti, de a terület túlnyomó része Nagykapornak községhez tartozik, Nemesrádó, Szentpéterúr és Tilaj községek csak néhány kisebb területrésszel érintettek (térképmelléklet 3.1-es számú térkép). Az Országos Rendezési Tervkataszter és a Nemzeti Jogszabálytár Önkormányzati Rendeletára szerint a felsorolt települések közül Nagykapornak, Szentpéterúr és Tilaj községek rendelkeznek helyi építési szabályzattal és szabályozási tervvel. Az alábbiakban ezek rövid összefoglalását adjuk meg, a tervezési terület vonatkozásában.

Nagykapornak község Önkormányzati Képviselő-testületének 2/2009.(II.5.) önkormányzati rendelete hiánytalanul megadja a község Natura 2000 területtel érintett földrészeit, külön kiemelve, hogy azokon *„használatmódosítás és építés csak a természetvédelmi hatósággal egyeztetve, a Natura 2000 területekre vonatkozó hatályos előírások szerint történhet”*. A szerkezeti terv a Remetekert Natura 2000 területtel érintett településrészt legnagyobb

arányban a „Gazdasági erdőterület”(Eg) területfelhasználási egységbe sorolja, csupán két kisebb erdőrész és az erdőrezervátum területe kap „Védelmi erdőterület” besorolást. A rendelet a védelmi rendeltetésű területen tiltja bárminemű épület elhelyezését, míg a gazdasági rendeltetésű erdők övezetében a *„10 ha-t meghaladó területen, telkenként legfeljebb egy, az erdőgazdálkodással és vadászattal kapcsolatos, valamint az előzőekhez fűződő turisztikai épület helyezhető el, legfeljebb 300 m² beépített területtel, az illetékes erdészeti hatóság hozzájárulásával”*.

Szentpéterúr község területét csak a 0277/1 helyrajzi számú ingatlanon található akácos vonatkozásában érinti a tervezési terület.

Bár Szentpéterúr Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2006 (X.1.) önkormányzati rendelete nem tesz említést a Natura 2000 területtel való érintettségről, és annak szabályairól, de kimondja, hogy *„a területen különös gonddal kell óvni a természetet, kiemelten a természet közeli állapotú területeket”, és „a területhasználat, az építés során biztosítani kell a védett növények és állatok élőhelyeit, az élőhelyek kapcsolatát”*.

Tilaj község határa a tervezési terület keleti részét érinti összesen mintegy 75 ha kiterjedésű akácossal. Előremutató, hogy Tilaj község Önkormányzati Képviselő-testületének 12/2007.(XI.29.) önkormányzati rendelete 21.§ 13. bekezdése kimondja, hogy *„Az erdőterületek, illetve erdősávok, fasorok telepítése, felújítása elsősorban őshonos fajokkal történjen (tölgyek, hársak, kőris, szil, hazai nyarak)”*. Továbbá a 23. § 2. bekezdése szerint: *„A településen (...) a természetvédelmet szolgáló vadállomány-kezelés engedélyezhető.”*

Összegzésképpen kijelenthető, hogy a tervezési területtel érintett önkormányzatok szabályozási tervei a Natura 2000 terület céljaival összeegyeztethetőek.

2 Felhasznált irodalom

ASZALÓS R. ÉS GÁLHIDY L. (szerk.) (2015): Natura 2000 erdőterületek kezelése. Bábakalács füzetek 20. – Bükki nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 56 pp.

BÖLÖNI J., MOLNÁR ZS. ÉS KUN A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei, vegetációtípusok leírása és határozója ÁNÉR 2010. – Magyar Tudományos Akadémia Botanikai és Ökológiai Kutatóintézete, Vácrátót, 441 pp.

FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM, KÖRNYEZETÜGYÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRSÁG, TERMÉSZETMEGŐRZÉSI FŐOSZTÁLY (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. (2018. februári állapot, a 2013-ban elfogadott útmutató átdolgozott változata.)

FRANK T. ÉS SZMORAD F. (2014): Védett erdők természetességi állapotának fenntartása és fejlesztése. ROSALIA kézikönyvek 2. – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 160 pp.

HARASZTHY L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp.

GALLAI ZS. (szerk.) Módszertani kézikönyv a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. Készült „A fenntartható természetvédelem megalapozása a magyarországi Natura 2000 területeken” (Svájci-Magyar Együttműködési Program, SH/4/8), 2016. február, 170 pp.

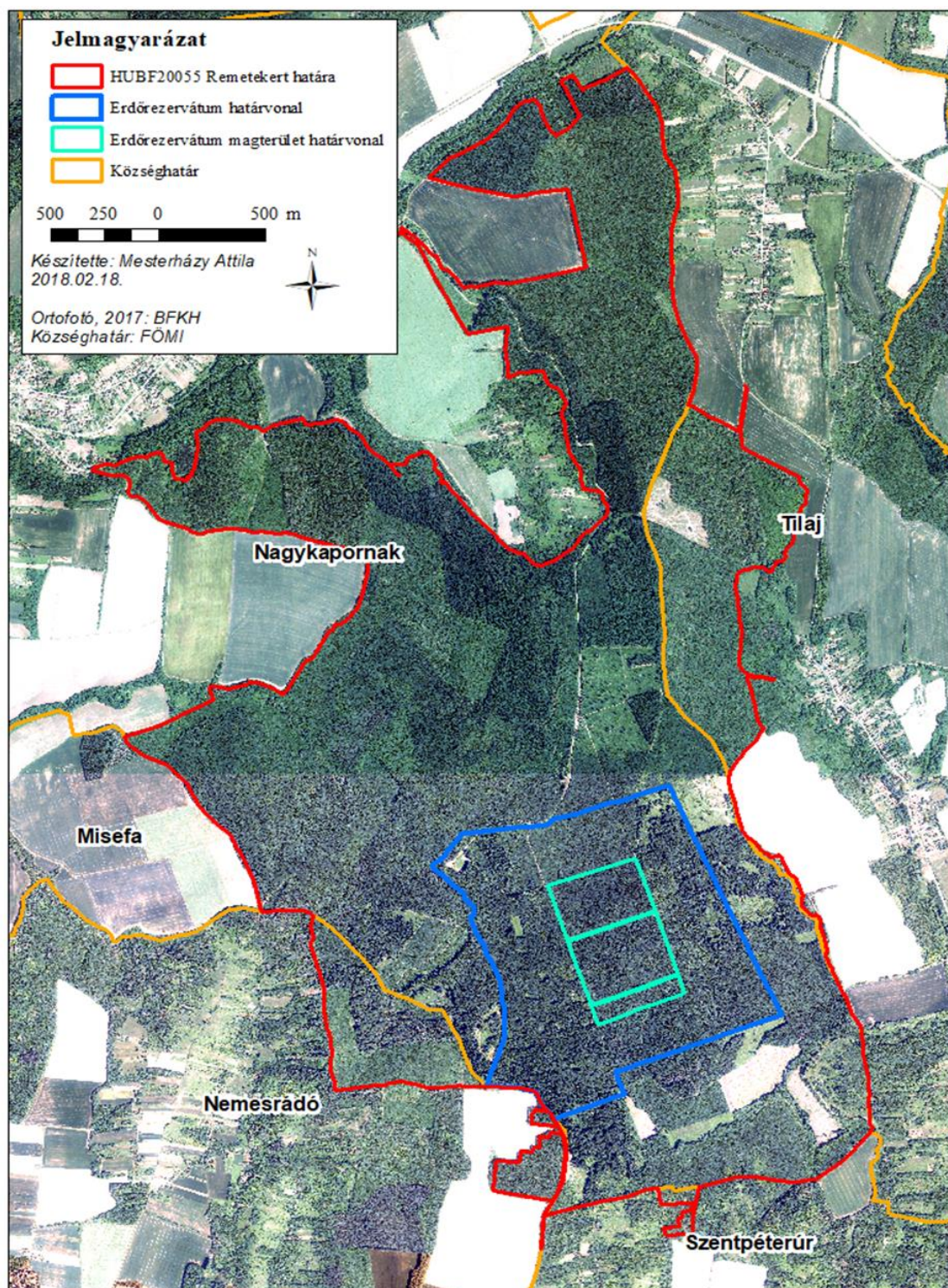
KORDA M. (szerk.) (2016): Az erdőgazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére. Tanulmánygyűjtemény – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 679 pp.

Internetes oldalak:

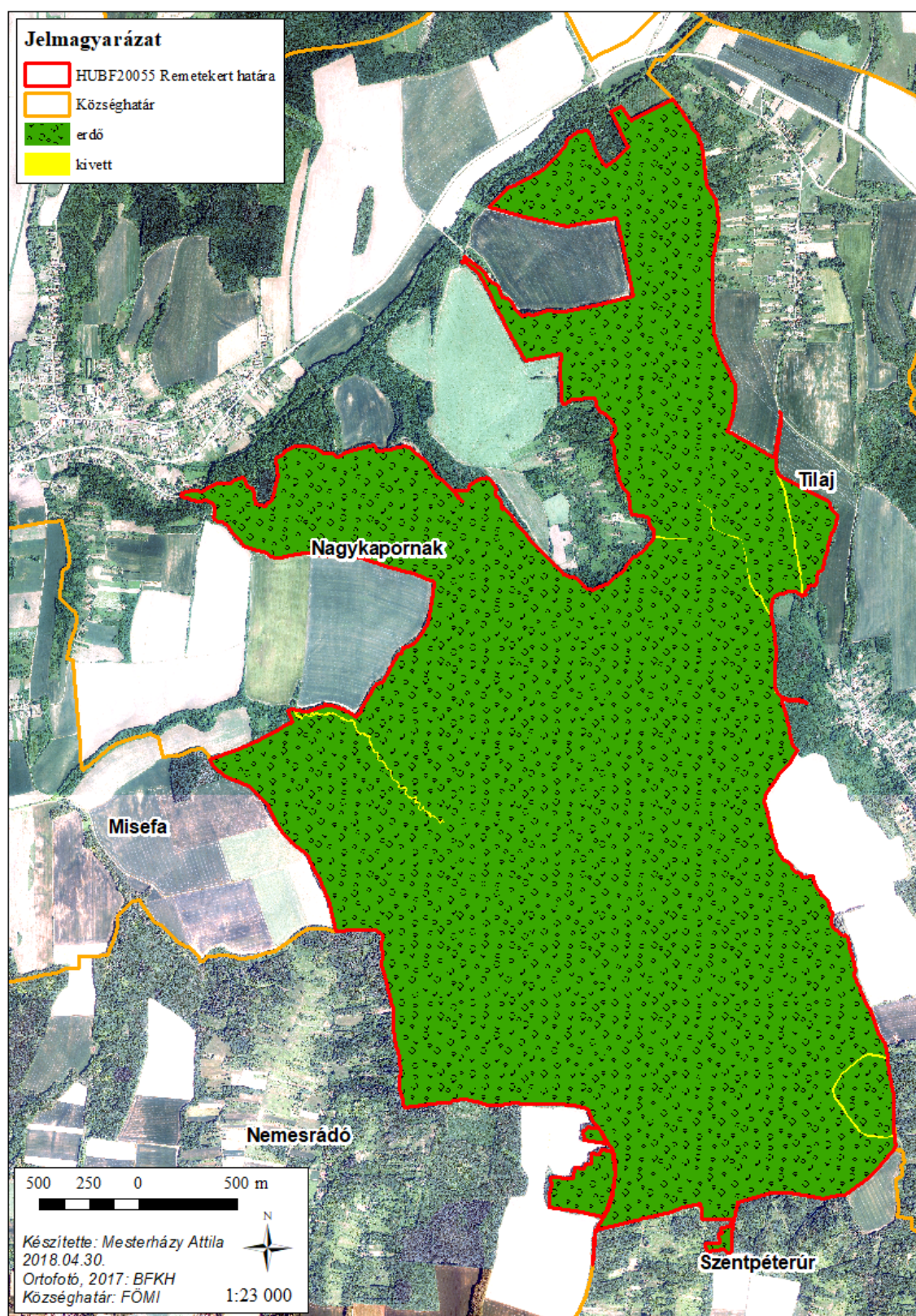
1. www.termeszetvedelem.hu
2. www.naturaterv.szie.hu
3. www.natura.2000.hu
4. <http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>
5. http://njt.hu/njt.php?onkormanyzati_rendeletek

3 Térképek

3.1A Remetekert különleges természetmegőrzési terület áttekintő térképe

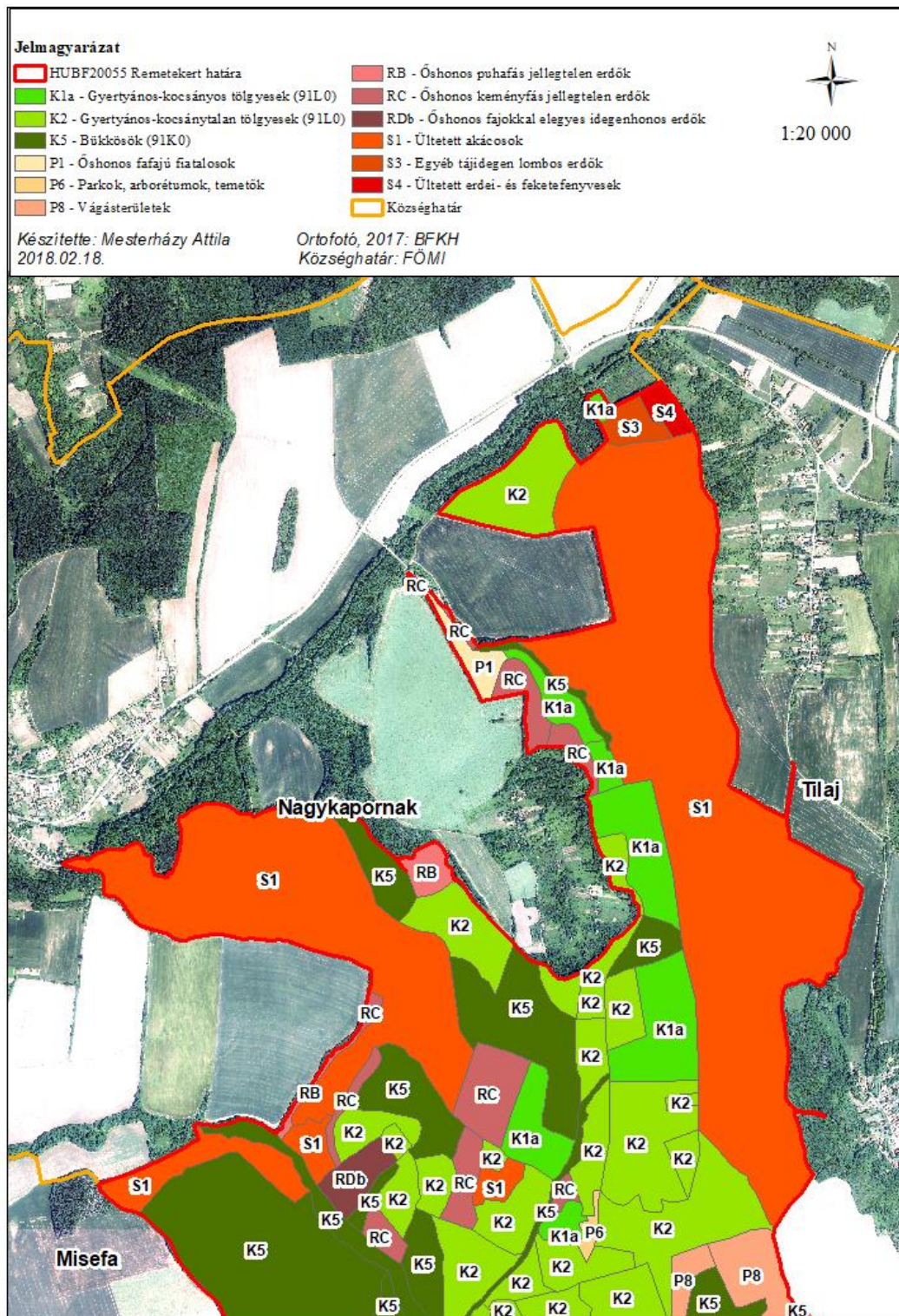

3.2A Remetekert különleges természetmegőrzési terület a művelési ágak megoszlása szerint

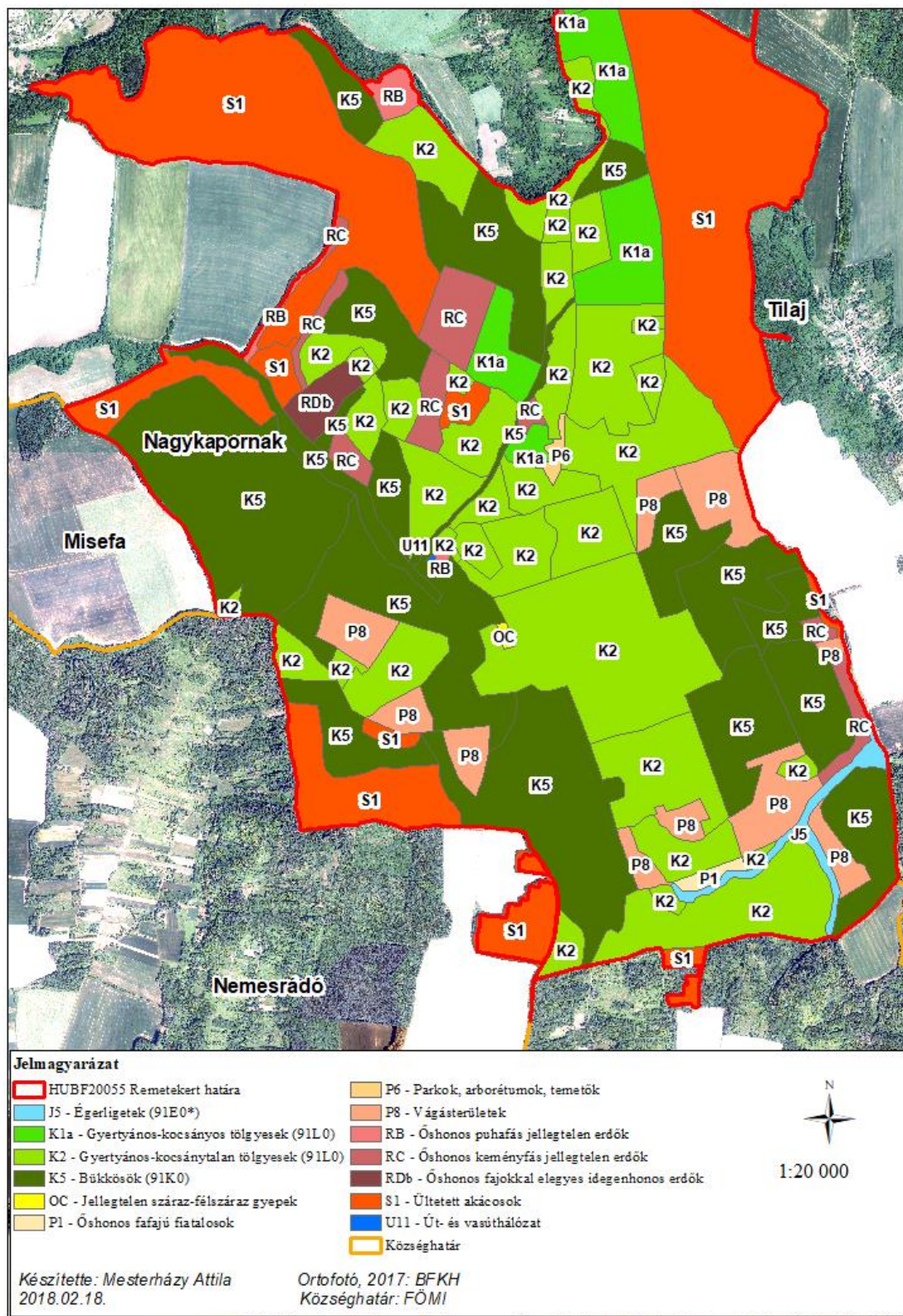

3.3A Remetekert különleges természetmegőrzési terület élőhelytérképe

3.3.1 A tervezési terület élőhelytérképe 1.

3.3.2.A tervezési terület élőhelytérképe 2.

4. Mellékletek

16. táblázat: A beérkezett vélemények összesítése

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
1.	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2018.05.18.	Egyes erdészeti szakmai kérdések értelmezése nem egyértelmű, több esetben nem fedi a valóságot. Az erdőgazdaság kifogásolta a kezelési javaslatok sablonos megfogalmazását. A véleményező a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdésére hivatkozva (mely kimondja, hogy „A Natura 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a Natura 2000 terület jelölésekor jogszerűen, végleges engedélynek megfelelően folytatott tevékenység korlátozás nélkül folytatható.”) indokolja a vágásos üzemmód jelenlegi és jövőben tervezett arányát, továbbá azt, hogy az Erdőtörvény által előírt üzemmódváltáson túl nagyobb területeken üzemmód váltást nem tervez.	A jelzett helyeken a szöveg megfogalmazását pontosítottuk, javítottuk, a helytelen vagy valótlan elemeket töröltük. Elutasítjuk a sablonos jelzöt, mert a kezelési javaslatok minden kezelési egységben konkrétak, specifikusak, és a legtöbb esetben számszerűen meghatározottak. E kijelentésnek ellent mond a véleményező azon későbbi észrevétele, miszerint „technológiai kérdésekkel a fenntartási tervben nem kellene foglalkozni”. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a szövegben. A terv tisztán kinyilvánítja, hogy a jelenlegi erdőgazdálkodási gyakorlat súlyosan veszélyezteti a tervezési terület közösségi jelentőségű és védett természeti értékeit. Ráadásul az erdőgazdálkodás nem végleges engedély alapján folyik. A fentiek miatt az erdőgazdálkodás módjára nem alkalmazható a hivatkozott jogszabályhely. A vágásos üzemmód a jelenlegi értékeket nem kialakította, hanem egyes elemeit eddig még megkímélte, de nem alkalmas azok hosszú távú megőrzésére. Egy adott erdőrészt érintő, néhány év alatt végrehajtott felújító vágások, illetve a több hektár kiterjedésű vágásterületek helyén legalább emberöltőnyi időre megszűnik a korábban jelölő élőhelyként térképezett állomány. A vágásterületek a korábbi állapothoz képest szélsőségesen kiszáradnak vagy éppen elvizesednek, a felszint gyomnövények lepik el, az állományhoz kötődő

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott,	2018.05.18.	„A javaslatok egyáltalán nem veszik figyelembe a klímaváltozás tényét. (...) a kutatások jelenlegi állása szerint a bükkös klíma (...) vissza fog szorulni. Ha ezt nem vesszük figyelembe, a ránk bízott erdővagyonot hagyjuk veszni.” A véleményező javasolja továbbá az őshonosság tájhonosság fogalmára tekintettel a fenntartási terv felülvizsgálatát. „A tervek nem erdőrésztlet szintűek, a Kezelési Egységekre előírt javaslatok túl általánosak, így kezelési tervként alig használhatóak.”	élőlények túlnyomó többsége a fakitermelés nyomán elpusztul, vagy ott nem találja meg többé életfeltételeit. Mindezek miatt sürgető feladat a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodásra való áttérés. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a szövegben. A véleményező nem hivatkozott konkrét kutatási eredményekre, ezért azok hitelessége nem ellenőrizhető. A bükkösök klimatikus okok következtében várható általános visszaszorulása nem tekinthető ténynek, jövőbeli megvalósulása, annak üteme és térbeli kiterjedése erősen bizonytalan, a bükk jelenleg jól újul, jelentős mértékű pusztulása nem tapasztalható. A tervezési területen ráadásul jellemzően több hektáros vágás, ill. véghasználati területeket keletkeztető erdőgazdálkodás folyik, ami a véleményező által prognosztizált változásokat felerősíti, és nem ellensúlyozza. A 100 %-ban állami tulajdonú, Natura 2000 területen levő erdőkben az állami erdőgazdaságok közvetlenül felelősek az európai közösségi jelentőségű természeti értékek fenntartásáért. Az erdővagyon ebben a helyzetben valójában másodlagos, hiszen az elsődleges állami feladat e területeken a közösségi értékek hosszú távú megőrzése és nem a profittermelés. A fentiek értelmében a vélemény alapján a fenntartási terv szövege nem módosult. A kezelési egységek nem is lehetnek erdőrésztlet szintűek, hiszen sok esetben egyazon erdőrésztleten belül eltérő kezelésekre lehet szükség. Ugyanakkor a kezelési egységek határai a legtöbb esetben erdőrésztlet határon

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
		osztályvezetői vélemény			húzódnak, továbbá a terv tartalmaz egy táblázatot az erdőrészek és a kezelési egységek megfeleltetéséről. Az észrevétel nyomán a kezelési egységek pontos, helyszínen is meghatározható határát a fenntartási tervhez digitális mellékletként, térinformatikai állomány formájában csatoltuk. Elutasítjuk a javaslatok túl általános voltára való észrevételt, mert a kezelési javaslatok minden kezelési egységben konkrétak, specifikusak, és a legtöbb esetben számszerűen meghatározottak. E kijelentésnek ellentmond a véleményező azon későbbi észrevétele, miszerint „technológiai kérdésekkel a fenntartási tervben nem kellene foglalkozni”. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a szövegben. A fenntartási terv kezelési javaslatai hosszú időtávra fogalmaznak meg a közösségi jelentőségű értékek megőrzését célzó iránymutatásokat, ezért természetesen túlmutatnak a jelenleg hatályos jogszabályok előírásain, amennyiben azok nem elégségesek a megőrzési célok megvalósulásához. A szöveg a megjegyzés nyomán ezért nem módosult. A fenntartási tervben megfogalmazott kezelési javaslatok elsősorban nem erdészeti, hanem természetvédelmi szakmai szempontúak, tartalmuk az irodalomjegyzékben hivatkozott forrásokra támaszkodik. Megvalósíthatóságuk egyenként számos tényezőtől függ általánosságban nem jelenthető ki, hogy „nem kivitelezhetők”. A szöveg a megjegyzés nyomán nem módosult. A technológiai kérdések mellőzését szorgalmazó észrevétel a véleményező több korábbi megjegyzésével ellentmondásban áll, melyek szerint a kezelési javaslatok
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság			„A tervekben megfogalmazott javaslatok sok esetben ellentétesek, szigorúbbak az erdőtörvény időközben megváltozott előírásaival.”	
	8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott,	2018.05.18.	„A javaslatok sok esetben erdészeti szakmai szempontból megalapozatlanok, nem indokoltak, de nem is kivitelezhetők. Technológiai kérdésekkel a fenntartási tervben nem kellene foglalkozni (...)”.	

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
		osztályvezetői vélemény		„A terv az erdők természetességi állapotát nem az erdőtervben rögzített természetességi mutatók alapján értékeli. „A tervek teljesen figyelmen kívül hagyják a gazdálkodási érdekeket.” A fakitermelés minek az érdekében történjen augusztus 15 és február 1 között? Értelmetlen, betarthatatlan.	túlzottan sablonosak, alig használhatók. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a szövegben. Az észrevételben hivatkozott, „erdőtervben rögzített természetességi mutatók” nem természetvédelmi szempontú értékelésen alapulnak, megállapításuk, az erdőrészek kategorizálása nem a természetvédelem elvei alapján történik. A terv ezért a természetvédelemben általánosan alkalmazott, úgynevezett Németh-Seregélyes-féle természetességi értékskálát alkalmazza. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a tervben. Amennyiben a tervek teljesen figyelmen kívül hagynák a gazdálkodási érdekeket, akkor a szerint a természetközeli állományokban csak az idegenhonos inváziós fajokat lehetne eltávolítani, egyéb beavatkozást nem engedne meg. A Natura 2000 területeken és azon belül különösen az állami tulajdonú területek elsődleges az európai közösségi jelentőségű értékek fenntartása, az ezt lehetővé tevő gazdálkodás mellett. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a tervben. Az időkorlátot a számos védett és közösségi jelentőségű erdei élőhelyeken fészkelő madárfajok megőrzése miatt javasoltuk. Az észrevétel alapján a fakitermelés javasolt idejét módosítottuk a releváns szövegrészekben, illetve több helyről töröltük.

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2018.05.18.	A már kijelölt mikroélőhelyen mire való a holtfa folyamatos fenntartására irányuló korlátozás? Természetes, természetszerű és származék erdők vonatkozásában a tarvágás mellőzését tartalmazza a körzeti erdőterv. Szerkezetátalakítás esetén kívánatos a TRV. A fakitermelési célú, őshonos fafajú állományokban 5-20 % területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása az állam, a polgárok hasznának elvesztését jelenti. Mikroélőhelyet csak akkor érdemes kijelölni, ha a közelben nincs korosabb állomány, egyébként teljesen értelmetlen pazarlás.	Jogos észrevétel, melynek alapján töröltük a kezelési javaslatot. Az, hogy a körzeti erdőterv tartalmaz egy előírást, nem zárja ki, hogy a fenntartási tervben is szerepeljen. Az észrevétel nyomán a KE4 Jellegtelen faállományok kezelési egység vonatkozásában töröltük az előírás-javaslatot. A kezelési előírás-javaslat csak a jobb természetességű állományokat magukba foglaló kezelési egységeknél jelenik meg, a gazdálkodás és a közösségi jelentőségű értékek megőrzésének összehangolására irányul. A közösségi jelentőségű értékek megőrzése szempontjából természetközeli állapotú erdőállományokban nem nevezhető értelmetlen pazarlásnak, sőt esetleges véghasználat esetén azok egyetlen menedéke a visszamaradó mikroélőhelyek kijelölése. Az állami erdőgazdálkodónak a kedvező természetvédelmi állapotú, Natura 2000 területeken található erdőállományokban nem az anyagi haszonszerzés igényét kellene hangoztatni, hanem a társadalom érdekében tevékenykedve, a természetvédelmi kezelői feladatokba kellene bekapcsolódni. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a tervben.
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott,	2018.05.18	Még akkor sem lenne elfogadható az alábbi kezelési javaslat, ha ezek a technológiák azonos áron rendelkezésre állnának: A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészen belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve	Az észrevétel alapján az előírás-javaslatot töröltük.

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
		osztályvezetői vélemény		történő közelítésére alkalmas más eszköz használata. Vegyszerhasználatról: bízzák a gazdálkodóra a használatát! Az eseti engedéllyel rendelkező szerek használatáról nem mondhatunk le.	A vegyszerek használata komoly környezeti veszélyt jelent, szakszerűtlen alkalmazása ráadásul pazarló. A tervben leírt iránymutatások a hatékony vegyszerhasználat segítésére szolgálnak. Az eseti engedéllyel rendelkező szerek használatának mellőzéséről nem esik szó a javaslatokban. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a tervben.
2.				1.4.2. és 2. fejezetek: A fajok latin neveinél szóközők hiányoznak 2. B12. A ritkítás lombkoronaszintben (felsőszintű gyérítés) nem igazán veszélyeztető tényező, itt rossz az útmutató. Minden fáhasználati mód esetén csoportos felsőszintű gyérítés alkalmazása javasolt. Amennyiben a 2. lombkoronaszint és a cserjeszint nem kerül kivágásra, a lombkorona megbontása nem eredményezi gyomok elterjedését. Veszélyeztető tényezőként azért nevesíthető, mert alsószintű gyérítéseket is alkalmaznak. A hatáshoz javasolt beírni, hogy az erdő „kitisztítása” (alsószintű gyérítések) homogén állományszerkezet kialakulását eredményezik, és egyben kizárja az örökzöld üzem módra való áttérés lehetőségét. Ennek eredményeképpen pedig a felsőszintű gyérítések gyakran gyomok és inváziós fajok berobbanását, és nem az újulat megerősödését eredményezik.	Az észrevétel alapján a hibát javítottuk. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük.

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
	Nagy Dániel Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 8229 Csopak, Kossuth u. 16.	Érdekegyeztető tárgyalás	2018.05.22.	2. B15. Javasolt kiegészíteni: Az öreg állományok csökkenő arányának az oka a hozamszabályozás hiánya, illetve alacsony vágásérettségi korok megállapítása (még a Natura 2000 elsődleges rendeltetés miatt megemelt vágáskor is alacsony természetvédelmi szempontból). Javasolt a B29 veszélyeztető tényező beemelése. Indoklás: jelentős veszélyforrás az erdőszegélyek kitisztítása, cserjés sávok megbontása (közéltetés, készletezés...), valamint az elegyfajok kitermelése már a tisztításoktól kezdődően. 3.1. Pannon cseres-tölgyes jelölő társulás nincs a Remetekertben. 3.2.1.2.2. Javasolt átírni: A tervezési területen található egy kijelölt, de még nem kihirdetett erdőrezervátum. 3.2.1.2.2. A KE-2 kezelési egységbe javasolt az erdőrezervátum védőzóna teljes egészét betenni. A védőzóna erdőrészei jelenleg is átmeneti üzemmódban vannak, melynek célja az örökerdő üzemmódra való áttérés. Ezen kívül javasolt a rétisas fészek 100 m-es védőzónáját is ebben a kategóriában szerepeltetni. FANE és örökerdő üzemmódban bontóvágás az erdőtörvény értelmében nem végezhető, így az erre vonatkozó mondat törlendő.	Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük Az észrevétel alapján a hibát javítottuk. Az észrevétel alapján a hibát javítottuk. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét és a hozzá tartozó térképeket kiegészítettük, módosítottuk. Nem módosítottuk a szöveget, mert az adott üzemmódba való besorolás csak ajánlás, és minimálisan az állami tulajdonú erdőkre vonatkozik. A vágásterületekre, véghasználatra vonatkozó mondatok arra az esetre vonatkoznak, ha nem valósul meg a szigorúbb ajánlás.

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
	Nagy Dániel Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 8229 Csopak, Kossuth u. 16.	Érdekegyeztető tárgyalás	2018.05.22.	3.2.1.2.2. A KE-3 d) javasolt kiegészíteni: a fahasználatokat térben és időben elnyújtottan kell megtervezni, 10 hektárnál nagyobb egybefüggő vágásterület nem keletkezhet. A KE-8 az erdőrezervátum magterülete 30,08 ha. 3.2.1.2.2. A KE-5, KE-6, KE-7 kezelési egységeknél a Letenyei Körzet erdőterve szerepel a Zalacsányi helyett. 3.2.2. A KE-12 és 13 kezelési egység helyesen KE-5 Az erdőgazdálkodással kapcsolatos fejezetrésznél jelenjen meg, hogy minimálisan az erdőtörvény által egyes erdőtervezési körzetekre előírt üzemmódváltások történjenek meg a Natura 2000 területre vonatkoztatva is, ugyanabban az arányban. A KE-1 Erdőrezervátum kezelési egység elnevezése és tartalma egészüljön ki a mikroélőhelyekkel. Megfogalmazások pontosítása szükséges: A „cserjeszint kímélete” helyett „Alsószintű gyérítés és cserjeirtás mellőzése”.	Nem releváns, a tervben megfogalmazott, javasolt kezelési elvek a megjegyzésben közöltekénél szigorúbbak. A szöveg a megjegyzés nyomán nem módosult. Az észrevétel alapján a hibát javítottuk. Az észrevétel alapján a hibát javítottuk. Nem releváns, a tervben megfogalmazott, javasolt kezelési elvek a megjegyzésben közöltekénél szigorúbbak. A szöveg a megjegyzés nyomán nem módosult. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét és a térképmellékletet kiegészítettük. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük, módosítottuk.
3.	Megyer Csaba Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Érdekegyeztető tárgyalás	2018.05.22.	A KE-2 Örökerdő kezelési egység vonatkozásában a „vágásterület” megfogalmazás „lékre” cserélendő. A lék ajánlott mérete 100-300 m ² legyen.	

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
	8229 Csopak, Kossuth u. 16.			A KE-2 Örökerdő kezelési egységnél 10 db/ha biotópfá, a KE-3 Bükkösök, tölgyesek kezelési egység vonatkozásában 5 db/ha biotópfá kímélete kerüljön bele a szövegbe. Az elegyfajok kíméletére való felhívást a fiatalosok vonatkozásában is be kell építeni a szövegbe. A bükkösöket ne lehessen tölgyesekre cserélni.	Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük, módosítottuk. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük, módosítottuk. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük, módosítottuk. Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük, módosítottuk.
4.	Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.	0766-003/2018.	2018.05.23.	„A Natura 2000 jelölésű területek fenntartási tervében a törvény által előírt munkák elvégzésének, a vízhasznosítások engedély alapján történő üzemeltetésének lehetősége biztosítva legyen.” „A Natura 2000 területek első kijelölésekor is folytak, és azóta is folyamatosan ismétlődnek fenntartási munkák. Szükséges a medrek jó karba helyezése, a fenntartási munkák elvégzése.” „A vizek és a közcélú vízellátási-művek fenntartására vonatkozó feladatokról a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendelet alapján a fenntartási feladatok a meder szükséges vízemésztő képességének fenntartását szolgálják, hogy az előírt mértékig a vizek kiöntésmentesen folyjanak le, ne	A fenntartási terv 3.2.1.2.3 Vízgazdálkodás című fejezetét az észrevételek nyomán az alábbi szöveggel egészítettük ki: „Az 1995. évi LVII. törvényben, illetve 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendeletben meghatározottak alapján emberélet és vagyonvédelem érdekében esetlegesen szükségessé váló vízügyi beavatkozások csak a legszükségesebb mértékben, a vízfolyások tényleges medrére vonatkozóan a 91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnionincanae</i>, <i>Salicionalbae</i>) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus megőrzésére való fokozott figyelemmel történjenek.” A szöveg a fentiekben írtak szerint kiegészítésre került.

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
				okozzanak kárt a környező területeken. Ehhez a mederben irtási és iszapolási, mederbiztosítási, uszadék eltávolítási munkákat kell szükség szerint végezni. A megközelítés biztosítására szolgál a parti sávra vonatkozó 83/2014 (III. 14.) Kormányrendelet.” „Igazgatóságunk a fenntartási feladatait a 1995. évi LVII. törvényben, illetve 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendeletben meghatározottak alapján végzi, nem készít ezzel kapcsolatosan évente külön tervet. Amennyiben a vízfolyás mellett olyan beavatkozások válnak szükségessé, amelyek érintik a Nemzeti Park Igazgatóságot, Igazgatóságunk egyeztetést kezdeményez.	A szöveg a fentiekben írtak szerint kiegészítésre került.
5.	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály		2018.05.25.	A terv által említett forráson kívül, még egy forrás biztosan található a területen	A szöveg a fentiekben írtak szerint kiegészítésre került. A forrást felkerestük, paramétereit felmértük.
6.				Az 1.4.1. pont felsorolásában szereplő 91E0 Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők, több ponton szerepel az 1. táblázatban.	Az észrevétel alapján a fenntartási terv szövegét kiegészítettük, módosítottuk
7.	ZA/KTF/01682-3/2018	A Remetekert Natura 2000 területen 2 db rétisas fészek található. Megfontolásra javaslom a fészkek körüli védőzónákat külön kezelési egységként feltüntetni a tervben.		A KE-2 Örökerdő kezelési egységet kiterjesztettük a réti sas fészkek védőzónájára.	
8.		KE-1 kezelési egység csak az Erdőrezervátum magterületét tartalmazza, a pufferzónát nem.		A KE-1 kezelési egységet a javaslat alapján kiterjesztettük az Erdőrezervátum pufferzónájára.	
9.		A terv három helyen is hibásan a Letenyei Körzet körzeti Erdőtervére hivatkozik		Az észrevétel alapján a hibákat kijavítottuk	

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
10.	Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány 8744 Orosztony, Temesvári u. 8.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
11.	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zala megyei helyi csoport			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
12.	Zöld Zala Természetvédelmi Alapítvány 8900. Zalaegerszeg, Závodszky u. 1/d			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
13.	Göcsej Természetvédelmi Alapítvány 8984 Gombosszeg, Petőfi u. 1.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
14.	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály 8900 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós utca 36.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
15.	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Növény - és Talajvédelmi Osztály 8900 Zalaegerszeg, Kinizsi u. 81.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
	Zala Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály 8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi u. 10.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Földművelésügyi Osztály8900 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós utca 36.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
	Szentpéterúr Község Önkormányzata, 8762 Szentpéterúr, Petőfi u. 1.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
	Nagykapornak Körjegyzőség, 8935 Nagykapornak, Fő út 17.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
	Magyar Erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége Budapest, Budakeszi út.91.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.
	Országos Magyar Vadászkamara Vas Megyei Területi Szervezete Szombathely, Puskás Tivadar u. 7.			Válasz, vélemény nem érkezett.	Intézkedést nem igényel.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBF20055 Remetekert különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBF20055 Remetekert Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július 24.